

Velferðarsvið Kópavogs

ÁRSSKÝRSLA
2019

ÚTGEFANDI: VELFERÐARSVIÐ KÓPAVOGSBÆJAR
ÁBYRGÐARMAÐUR: AÐALSTEINN SIGFÚSSON
UMSJÓN: JÓHANNA LILJA ÓLAFSDÓTTIR
UPPSETNING OG PRENTUN: SAMSKIPTI / www.samskipti.is

EFNISYFIRLIT

RÁÐ OG NEFNDIR	BLS. 4
SKIPURIT VELFERÐARSVIÐS	BLS. 5
ÁVARP SVIÐSSTJÓRA	BLS. 7
SKIPTING FJÁRMAGNS	BLS. 10
RÁÐGJAFAR- OG ÍBÚÐAÐEILD	BLS. 11
BARNAVERND	BLS. 21
ÞJÓNUSTU- OG RÁÐGJAFARDEILD FATLAÐRA	BLS. 33
ÞJÓNUSTU- OG RÁÐGJAFARDEILD ALDRAÐRA	BLS. 45
ALMENN SKRIFSTOFA	BLS. 57

RÁÐ OG NEFNDIR

BARNAVERNDARNEFND

FORMAÐUR NEFNDAR

SIGURBJÖRG VILMUNDARDÓTTIR

AÐALMENN

FRÍÐRIK SIGURÐSSON

MATTHÍAS BJÖRNSSON, VARAFM.

STEINI ÞORVALDSSON

UNNUR BERGLIND FRÍÐRIKSDÓTTIR

VARAMENN

BRAGI MICHAELSSON

GUÐRÚN S. VIGGÓSDÓTTIR

INGIBJÖRG ÝR JÓHANNSDÓTTIR

KAREN E. HALLDÓRSDÓTTIR

MAGNÚS NORÐDAHL

VELFERÐARRÁÐ

FORMAÐUR NEFNDAR

GUÐMUNDUR G. GEIRDAL

AÐALMENN

ANDRÉS PÉTURSSON

BALDUR ÞÓR BALDVINSSON

BJÖRG BALDURSDÓTTIR

DONATA H. BUKOWSKA

RAGNHEIÐUR S. DAGSDÓTTIR

SIGURBJÖRG ERLA EGILSDÓTTIR ÁH.

SIGURLAUG KRISTÍN SÆVARSDÓTTIR

VARAMENN

GUÐRÚN S. VIGGÓSDÓTTIR

HÁKON HELGI LEIFSSON VARAÁH.

HELGA MARÍA HALLGRÍMSDÓTTIR

JÓN FINNBOGASON

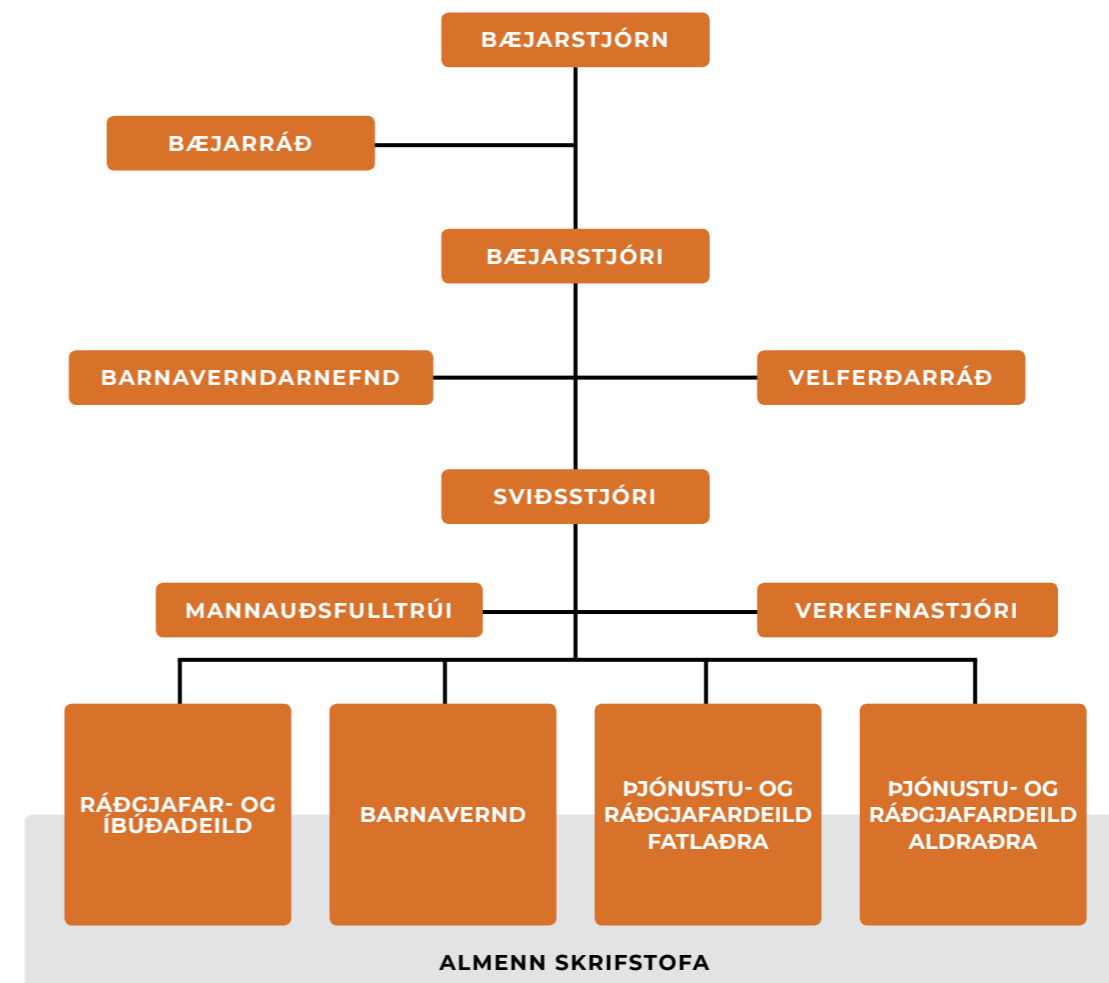
KAREN E. HALLDÓRSDÓTTIR

PÉTUR HRAFN SIGURÐSSON

THEODÓR JÚLÍUSSON

TÓMAS TÓMASSON

SKIPURIT VELFERÐARSVIÐS

Velferðarþjónusta er og verður ein mikilvægasta þjónusta sem íbúar hvers sveitarfélags sameinast um og nær til flestra grunnþátta í flóknu samfélagi okkar. Það er hlutverk okkar að leita leiða og úrlausna sem taka tillit til allra íbúa, óháð aldri, félagslegum aðstæðum, heilsu eða öðrum þáttum. Þannig á hver og einn kost á hlutdeild í þeirri velferð sem sérhvert sveitarfélag keppir að fyrir íbúa sína. Okkar sveitarfélag leggur nú áherslu á lengri framtíðarsýn með innleiðingu Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna þar sem litið er til 36 yfirmarkmiða fyrir alla starfsemi bæjarins og er þar með sköpuð heildarstefna sem tryggir samþættingu aðgerða með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi. Með hliðsjón af þessu afar mikilvæga verkefni hefur bærin einnig skuldbundið sig til að vinna að innleiðingu Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna og verða þannig hluti af innleiðingarverkefninu *Barnvæn sveitarfélög*. Innleiðingin er unnin í samstarfi við UNICEF á Íslandi og félagsmálaráðuneytið. Ég bind miklar vonir við þetta verkefni sem mun enn frekar en nú leggja áherslu á rétt barna til heilbrigðs og hvetjandi uppeldis, ekki síst þeirra barna sem búa á jaðri velsældar og þurfa snemmtækan stuðning og íhlutun. Á árinu var lagður grunnur að stöðugildi innan barnaverndar í þessum tilgangi þar sem lögð verður áhersla á fyrirbyggjandi aðferðir, samvinnu stofnana í þágu barna, þ.e. samvinnu heilsugæslu, leik- og grunnskóla og barnaverndar, auk fræðslu og hvatningar fyrir foreldra og börn. Á árinu 2020 er stefnt að kynningu aðgerðaráætlunar í öllum ráðum og nefndum og í framhaldinu munu starfsmenn bæjarins vinna að innleiðingu áætlunarinnar.

Á árinu var ákveðið að leggja aukna áherslu á formlegt samstarf menntasviðs og velferðarsviðs í þeim tilgangi að bæta þjónustu og upplýsingaflæði milli sviðanna. Á árinu unnu vinnuhópar að framkvæmd tuttugu mismunandi verkefnasem snúa að samstarfinu. Afrakstur þessara vinnuhópa er m.a. verklýsingar um samstarf í mismunandi málaflokkum og í sumum tilvikum tillögur að breyttum vinnubrögðum. Á næsta ári er stefnt að því að gera stöðuskýrslu um verkefnið sem hefur hlotið nafnið *Fléttan* en nafnið vísar til þess hversu

mörg verkefni sviðanna tveggja fléttast saman, ekki síst m.t.t. velferðar barna.

Á árinu 2018 bárust 903 tilkynningar vegna 533 barna, en á þessu ári 1000 tilkynningar vegna 580 barna eða um 6,6% barna í bænum. Ekki var þó talin ástæða til aðgerða í öllum þeim málum. Í þessari skýrslu hafa verið settar upp fjöldatölur vegna ofbeldis gagnvart börnum, vanrækslu og áhættuhegðunar. Í sumum tilvikum berast mál einstakra barna til barnaverndar þegar líða tekur á grunnskólann og í ljós kemur að aðbúnaður þeirra hefur ekki verið sem skyldi í mörg ár, án þess að stofnanir samfélagsins hafi brugðist við með árangursríkum hætti og jafnvel alls ekki brugðist við. Slíkt verklag kann ekki góðri lukku að stýra og má færa fyrir því rök að slík töf á framkvæmd komi í veg fyrir að samfélagið bregðist við með ábyrgum hætti og komi börnum og fjölskyldum þeirra til aðstoðar. Stuðningur eða aðgerðir kemur því í mörgum tilvikum ekki að nógu miklu gagni. Óhætt er að segja að snemmtæk íhlutun sé í raun forsenda þess að nauðsynlegur stuðningur beri árangur. Í þessu samhengi má benda á að tilkynningar frá leikskólum hafa verið fremur fátíðar á undanförmum árum, en á þessu ári jukust þær um 50 prósent (úr 20 í 31) í framhaldi af sérstökú átaki velferðarsviðs og menntasviðs þegar sérstök áhersla var lögð á kynningu og fræðslu til starfsmanna leikskóla. Þá má benda á aukið heimilisofbeldi, aukið sálrænt ofbeldi, aukningu á langtímafjarvistum úr skóla og að börn stefna eigin heilsu og þroska í hættu með hegðun sinni. Vera kann að hluti aukningar stafi af betri greiningu og skráningu, en allir þessir þættir kalla, engu að síður, á aukna samvinnu stofnana til að auka líkur á árangri. Þetta kallar einnig á að verklag sé endurskoðað m.t.t. meiri stuðnings við foreldra strax á fyrstu misserum í lífi barna, þar sem þess er þörf.

Þeir sem nýttu sér fjárhagslegan stuðning velferðarsviðs á árinu voru 422. 65 prósent þeirra nýttu sér þennan stuðning í í fjóra mánuði á árinu og 5 prósent í meira en 12 mánuði. Virkniteymi velferðarsviðs hefur lagt verulega áherslu á að aðstoða einstaklinga til atvinnuþátttöku

með hvatningu og eftirfylgni og eru gerðar endurhæfingaráætlanir fyrir þá sem eru óvinnufærir og þeim fylgt eftir með hvatningu og ráðgjöf. Slík vinna getur reynt á þolinmæðina, en skilar sér oft að lokum. Langofast er um einstaklinga að ræða sem ekki hafa fengið þau tækifæri sem nauðsynleg eru til að takast á við almenn verkefni hversdagsleikans og þurfa því nauðsynlega aðstoð. Gerður var að nýju samningur við Hugarafli sem hefur reynst mörgum vel á þessari vegferð.

Á árinu var ákveðið að ráðast í endurskoðun á félagslega húsnæðiskerfinu, en Kópavogsbær á 440 íbúðir. Breytingar vörðuðu endurskipulagningu á umsýslu íbúðanna, grunnleiguverði og sérstökum húsnæðisstuðningi.

Í lok ársins voru 673 Kópavogsbúar 85 ára og eldri og reyndar tveir yfir 100 ára. 47 prósent af tímum heimaþjónustunnar voru nýttir af þessum aldurshópi, eða alls 378 einstaklingum og heimilum. Lögð var áhersla á að auka innlitsþjónustu, sem er viðbót við aðstoð við heimilishald og var heildarfjöldi vitjana 4476 yfir árið. Þá var jafnframt lögð áhersla á heilsuefandi þjónustu sem án efa mun aukast þegar fram líða stundir, enda ljóst að slíkar áherslur auka getu, færni og vellíðan aldraðra. Á árinu sótti velferðarsvið um aukinn fjölda dagdvalarrýma

til ríkisins, en verulegur fjöldi einstaklinga er á biðlista eftir þessari bráðnauðsynlegu og jafnframt hagkvæmu þjónustu. Gera má ráð fyrir að hlutfallsleg fjölgun aldraðra verði áfram mun hraðari en annarra aldurshópa á næstu árum og því mikilvægt að gera ráð fyrir að þjónustubörf aukist. Það þarf því að gera ráð fyrir enn frekari eflingu þjónustunnar og jafnvel sameiningu þeirra stofna sem eiga aðkomu að þjónustu við eldri íbúa bæjarins, m.a. heimaþjónustu og heimahjúkrun.

Á árinu voru samningar um notendastýrða persónulega aðstoð fimm talsins en þetta þjónustuform er nýtt og því til stöðugar skoðunar. Vinnuhópur sveitarfélaganna og félagsmálaráðuneytisins er enn að störfum með það markmið að þetta þjónustuform verði eins skýrt og kostur er.

Að venju er unnið að því að starfsumhverfi velferðarsviðs sé með þeim hætti að starfsfólki finnist eftirsóknarvert að starfa þar. Ég tel að svo sé og jafnframt að starfsfólk skili afar góðu starfi. Ég get því með sanni sagt að dugnaður starfsmanna, áhugi, menntun og samskipti sé með þeim hætti að sómi er af.

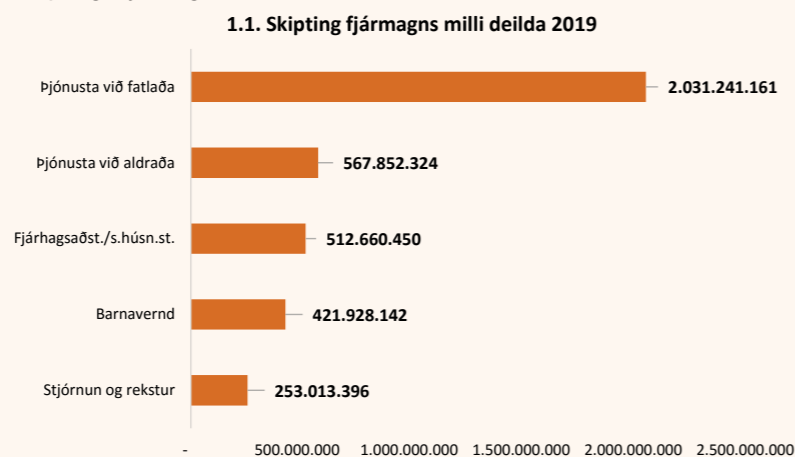
Aðalsteinn Sigfússon
sviðsstjóri

Tölur á verðlagi des 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Vísitala neysluverðs	1,098	1,079	1,060	1,030	1,000
Barnaverndarnefnd	2.019.748	2.324.472	3.366.148	4.224.412	2.906.334
Velferðarráð	5.736.963	7.241.100	15.023.723	11.912.101	13.193.075
Skrifstofuhald	125.147.752	118.968.538	127.369.881	166.547.234	239.820.321
Barnavernd	127.100.270	140.784.278	158.607.583	179.462.141	193.193.426
Ráðgjafa- og íbúðadeild	99.616.430	105.068.129	100.105.208	92.521.867	92.258.162
Óldrunarmál: Skrifstofa	41.377.367	69.510.606	45.261.386	49.793.746	59.376.635
Málefni fatlaðs fólks: Skrifstofa	37.009.515	38.812.029	41.380.145	42.685.829	40.354.985
Ferðapjónusta	65.206.970	97.977.528	90.930.033	104.739.089	156.047.312
Endurgreiðslur (JS+Útsv.+millir)	-1.256.836.733	-1.269.954.644	-1.447.049.100	-1.461.827.203	-1.618.386.140
Gjöld	1.331.896.929	1.486.217.197	1.620.055.144	1.743.625.884	1.881.290.139
Vegna yfir. málefna fatlaðs fólks	75.060.196	216.262.553	173.006.044	281.798.681	262.903.999
Fjárhagsaðstoð	308.136.571	249.116.414	185.642.590	210.022.678	225.957.452
Tilsjón og persónuleg ráðgjöf	43.168.200	42.477.756	33.830.612	33.285.365	33.875.697
Liðveisla	122.695.572	124.800.598	117.888.909	131.534.979	164.188.439
Niðurgreidd leikskólagjöld	23.689.247	28.743.426	27.583.286	24.965.576	25.030.593
Fósturlaun og vistanir	76.402.599	92.785.450	112.524.686	145.417.320	159.014.702
Áttan uppeldisráðgjöf	19.338.710	21.918.836	24.113.468	30.464.260	32.937.983
Úrræði Dalbrekku	0	0	0	26.717.539	27.061.765
Húsaleigubætur nettó	143.379.044	139.567.790	137.741.213	134.087.926	130.149.996
Félagsleg heimaþjónusta	237.275.539	219.620.650	234.144.946	244.343.215	239.075.756
Lífeyrisþegar: Framlög, sund og strætó	76.766.513	81.731.630	79.800.719	85.655.115	91.200.930
Boðaðing: Til Hrafnistu	9.281.509	9.280.516	935.497	0	0
Afsláttur fasteignagjalda	59.874.702	69.832.332	81.166.436	110.317.066	91.115.085
Roðasali: Sambýli og dagvist	55.157.940	53.116.934	65.863.804	64.790.885	87.083.918
Hörðukór búsetuúrræði	33.735.317	24.254.091	26.339.906	31.576.354	28.169.385
Dvöl		11.553.838	13.758.618	13.378.264	12.985.368
Styrkir og jafnréttismál	8.761.404	8.713.627	7.247.237	11.070.288	12.202.482
Velferðarmál með endurgr. (1)&(2)	1.795.938.075	1.974.463.121	1.903.632.080	2.231.311.930	2.420.103.800
Velferðarmál án endurgr. (1)&(2)	2.121.175.282	2.964.941.243	3.046.356.707	3.443.465.626	3.786.695.473
Staða miðað við áætlun	99,39%	103,26%	97,84%	105,09%	104,79%
Skatttekjur Kópavogsbæjar	21.681.155.746	24.004.790.543	24.694.431.613	25.705.757.432	26.991.823.306
Hlutfall útgjalda velferðarsviðs/skatttekjur	8,28%	8,23%	7,71%	8,68%	8,97%
Íbúafjöldi Kópavogsbæjar	34.140	35.246	35.970	36.975	37.959
Félagsmál: Kostn./íb.	52.605	56.019	52.923	60.347	63.756
Fjárhagsaðstoð: Kostn./íb.	9.026	7.068	5.161	5.680	5.953

- 2015 bókfærðust endurgreiðslur frá jöfnunarsjóði inn á velferðarsvið en ekki útsvarstekjur.
- 2016 - 2019 bókuðust hvorki jöfnunarsjóðstekjur né útsvarstekjur inn á velferðarsvið.
- Árið 2019 var færð inn á skrifstofuhald varúðarfærsla vegna ólokinnna kjarasamninga upp á kr. 57,4 milljónir.
- Í byrjun árs 2019 óskaði ferðapjónustuverktaki eftir að losna undan samningi og var þá samið við hann að keyra fram til miðs árs 2020 á hærra einingaverði.
- Liðveisla og frekari liðveisla hækkar þar sem NPA samningur var fjölgað. 25% endurgreiðsla vegna NPA samninga frá Jöfnunarsjóði skilar sér ekki til lækkunar vegna bókkunarreglna sveitarfélaga.
- Á árinu 2018 opnaði nýtt áfangahemili í Dalbrekku 27.

Mynd 1.1. sýnir skiptingu fjármagns milli deilda.

Í ráðgjafa- og íbúðadeild störfuðu 9 starfsmenn í 8,5 stöðugildum í lok árs en í upphafi árs voru stöðugildi 8,0. Í árslok störfuðu 6 ráðgjafar í 5,5 stöðugildum við félagslega ráðgjöf og fjárhagsaðstoð. Að auki störfuðu tveir þjónustufulltrúar í deildinni, annar við afgreiðslu á fjárhagsaðstoð og hinn við umsýslu leiguíbúða.

Deildarstjóri er Rannveig María Þorsteinsdóttir.

VERKSVIÐ

Hlutverk deildarinnar er að veita þjónustu, aðstoð og ráðgjöf samkvæmt lögum nr. 40/1991 um félagsþjónustu sveitarfélaga og starfa skv. húsaleigulögum nr. 36/1994.

Meginverkefnið varða:

- Félagslega ráðgjöf
- Fjárhagsaðstoð
- Atvinnuráðgjöf og vinnumiðlun
- Endurhæfingu
- Áfangaheimili
- Félagslegt leiguhúsnæði

Á mynd 2.1. má sjá þróun kostnaðar í ráðgjafar- og íbúðadeild síðastliðin fimm ár, rekstur skrifstofu, fjárhagsaðstoð og búsetuúrræði í Dalbrekku, uppreiknað á verðlagi 2019.

FÉLAGSLEG RÁÐGJÖF OG FJÁRHAGSAÐSTOÐ

Markmið laga um félagsþjónustu er að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi íbúa og stuðla að velferð þeirra á grundvelli samhjálp, meðal annars með því að bæta lífskjör þeirra sem standahöllum fæti.

Fjölskyldur og einstaklingar sem orðnir eru 18 ára geta leitað eftir þjónustu, aðstoð og ráðgjöf hjá ráðgjafar- og íbúðadeild í málum sem varða fjárhagsvanda,

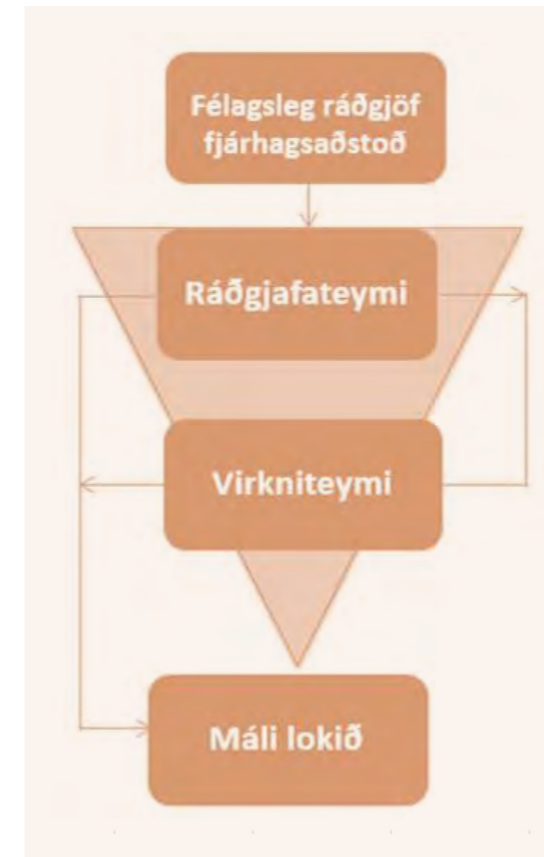
framfærslu eða aðra félagslega erfiðleika.

Upplýsingagjöf og leiðsögn um réttindi og skyldur í velferðarkerfinu eru stór þáttur í starfi ráðgjafa. Veitt aðstoð er gjarnan tímabundin, t.d. þegar um er að ræða skammvinn veikindi, áföll eða atvinnuleysi. Í mörgum tilvikum þarf þjónustu til lengri tíma, ekki síst þegar einstaklingur hefur glímt við langvarandi veikindi eða langtíma atvinnuleysi.

TEYMISVINNA

Starfrækt eru tvö teymi í félagslegri ráðgjöf og fjárhagsaðstoð: Ráðgjafateymi og virkniteymi, sjá mynd. Verkefni teyma felast annars vegar í félagslegri ráðgjöf og afgreiðslu umsókna um fjárhagsaðstoð og hins vegar í einstaklingsvinnu þar sem markvisst er unnið að því, eftir því sem við á, að bæta félagslega og fjárhagslega stöðu einstaklinga með endurhæfingu eða með því að aðstoða einstaklinga við að fara út á vinnumarkað.

Ráðgjafateymi móttækur öll erindi frá íbúum sem varða félagslega ráðgjöf og fjárhagsaðstoð. Þar fer fram upplýsingaöflun, greining, mat og ráðgjöf og mál eru ýmist afgreidd af ráðgjafa eða vísað í réttan farveg. Auk þess annast ráðgjafar í ráðgjafateymi afgreiðslu á nýskráningum í fjárhagsaðstoð, þ.e. fara yfir fylgigögn og ganga úr skugga um rétt íbúa ásamt því að veita félagslega ráðgjöf og bráðaaðstoð þegar þörf krefur. Í árslok tilheyrðu fjórir starfsmenn ráðgjafateymi; þrír ráðgjafar og einn þjónustufulltrúi.

Íbúar leita í auknum mæli eftir ráðgjöf og leiðsögn hjá ráðgjafateymi vegna ýmissa vandamála, s.s. húsnæðisvanda, fjárhagslegs vanda, félagslegs vanda og út af ýmsum persónulegum vanda. Veittar eru upplýsingar um réttindi sem kunna að vera til staðar og málum er beint í réttan farveg til úrlausnar. Fjöldi erinda var 2.088 en þau voru 1.999 á síðasta ári sem er aukning um 4,5 prósent milli ára.

Virknitymi hefur á að skipa þremur ráðgjöfum í 2,5 stöðugildum. Þeir vinna með þeim sem hafa fengið fjárhagsaðstoð í tvo mánuði eða lengur. Starf ráðgjafa tekur mið af stöðu viðkomandi, þ.e. hvort hann búi yfir vinnufærni eða ekki.

Þeir sem ekki eru vinnufærir skila læknisvottorðum því til staðfestingar. Starf ráðgjafa með óvinnufærum einstaklingum er mismunandi eftir stöðu hvers og eins en meginmarkið er að vinna að virkni með hvatningu og valdeflingu og stuðla að lífsstílsbreytingum til að hefja bataferli. Unnið er með samninga um félagslega ráðgjöf eða með gerð endurhæfingaráætla sem miða að því að byggja upp vinnufærni. Þegar við á er málum vísað í Virk starfsendurhæfingu eða sendar beiðnir um

endurhæfingarlífeyri eða tímabundið eða varanlegt örorkumat hjá Tryggingastofnun í gegnum lækna.

Starf ráðgjafa með vinnufærum einstaklingum felst í ráðgjöf og stuðningi sem miðar að atvinnuþátttöku og þá með atvinnuráðgjöf, stuðningi við atvinnuleit, hvatningu, eftirfylgni markmiða og sérstökum úrræðum eftir þörfum. Fyrir liggur að þeir sem hafa verið lengi atvinnulausir og á félagslegum bóttum þurfa oft töluverðan stuðning til að komast aftur í virkni, enda eru kvíði og depurð oft fylgikvillar langtíma atvinnuleysis.

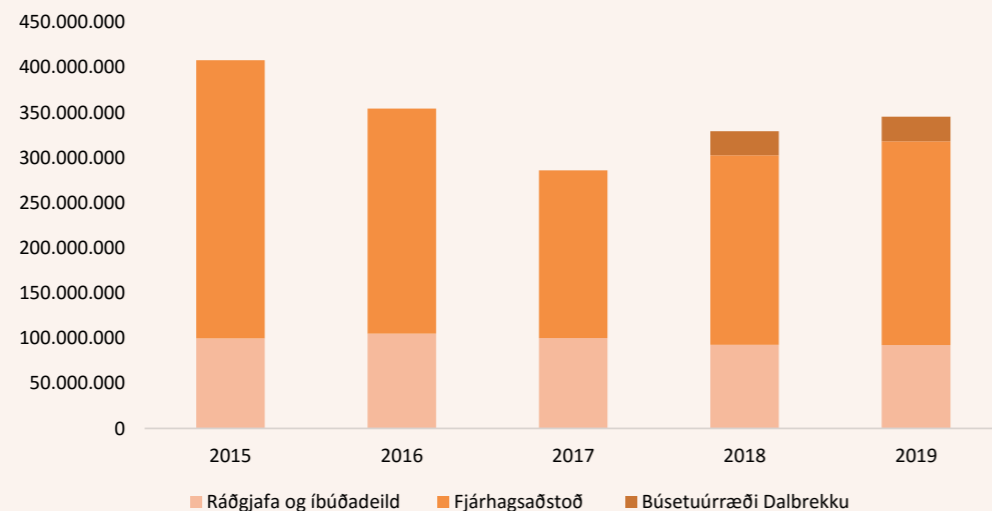
FJÁRHAGSAÐSTOÐ

Fjárhagsaðstoð er veitt samkvæmt reglum sem bæjarstjórn setur. Annars vegar er um að ræða grunnaðstoð fjárhagsaðstoðar sem veitt er þegar einstaklingur, hjón eða sambúðarfólk hafa skattskyldar tekjur undir ákveðnum viðmiðunarmörkum. Á árinu voru viðmiðunarmörkin kr. 186.764,- fyrir einstakling og kr. 298.822,- fyrir hjón og sambúðarfólk sem búa í eigin húsnæði eða eru með þinglýstan húsaleigusamning. Hins vegar eru svonefndar heimildargreiðslur vegna sérstakra aðstæðna að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Hér er um ræða námsaðstoð, húsbúnaðaraðstoð, útfararstyrki, greiðslur vegna sérfræðiaðstoðar, aðstoð vegna fyrirframgreiðslu húsaleigu, aðstoð vegna sérstakra erfiðleika, sérstaka aðstoð til foreldra vegna barna, aðstoð vegna endurhæfingar og desemberstyrki.

Öll fjárhagsaðstoð er einstaklingsbundin og skal hún miða að því að stuðla að valdeflingu einstaklingsins með því að hvetja til sjálfsbjargar og virkni í samfélaginu. Sérhverjum sem sækir um aðstoð er skylt að leita sér að atvinnu og taka þeirri atvinnu sem býðst nema veikindi, örorka, aldur eða aðrar gildar og staðfestar ástæður hamli því. Fjárhagsaðstoð er öryggisnet, þ.e. tímabundið úrræði og neyðarráðstöfun til þess að forða einstaklingum og fjölskyldum frá örbirgð.

Nýskráningar vegna umsókna um fjárhagsaðstoð voru samtals 532 miðað við 444 á síðasta ári sem er aukning um 20%, sjá mynd 2.2. Samtals var

2.1. KOSTNAÐUR Í RÁÐGJAFAR- OG ÍBÚÐADEILD 2015 - 2019

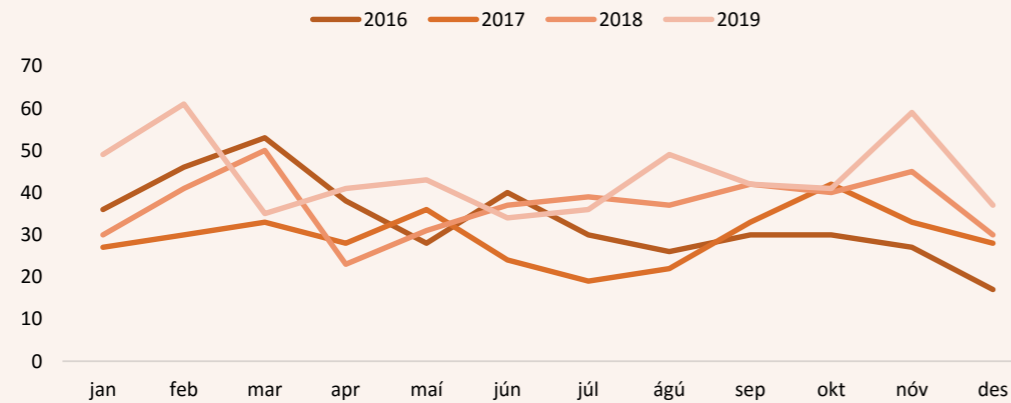

fjárhagsaðstoð afgreidd til 422 heimila samanborið við 421 heimili á síðasta ári.

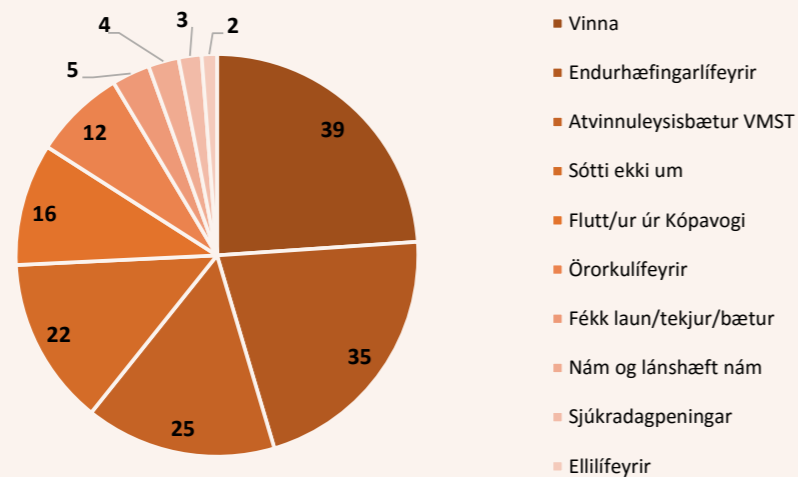
Velferðarsviðhefur stutt einstaklinga 16 ára og eldri til að nýta sér verkþjálfun og fræðslustarfsemi

Fjölsmiðjunnar og voru 27 einstaklingar í þjálfun hjá Fjölsmiðjunni á árinu en 28 á síðasta ári. Af þessum 27 nemum voru 14 með tilvísun frá barnavernd, 7 frá ráðgjafa- og íbúðadeild og 6 frá þjónustu- og

2.2. NÝSKRÁNINGAR UMSÓKNA UM FJÁRHAGSAÐSTOÐ

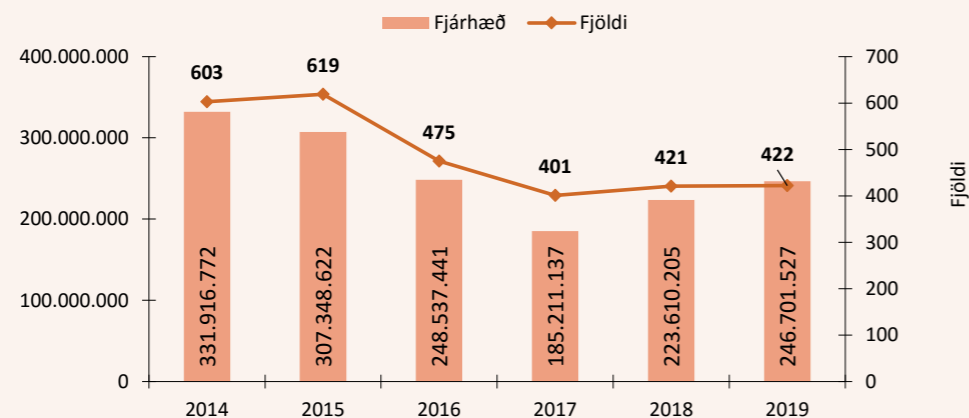

2.3. ÁSTÆÐUR ÚTSKRÁNINGA ÚR FJÁRHAGSAÐSTOÐ FJÖLDI EINSTAKLINGA

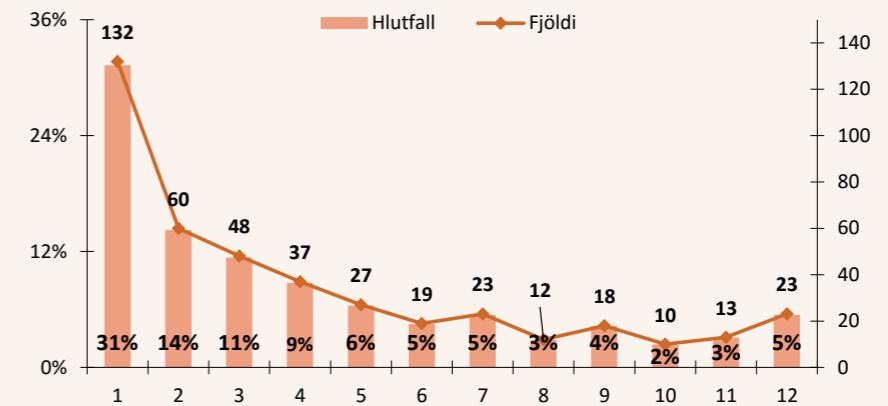

2.4. FJÁRHAGSAÐSTOÐ OG FJÖLDI HEIMILA 2014 - 2019

uppreiknað á verðlagi 2019

2.5. FJÖLDI OG HLUTFALL HEIMILA MEÐ FJÁRHAGSAÐSTOÐ EFTIR FJÖLDA MÁNAÐA

ráðgjafardeild fatlaðra. Fjöldi einstaklinga sem fékk aðstoð til náms á árinu var 17 en þeir voru 20 á síðasta ári.

Alls hættu 163 að nýta sér fjárhagsaðstoð á árinu. Ástæður þess má sjá á mynd 2.3.

Af þeim sem útskráðust fóru 39 í vinnu eða 24 prósent, 35 eða rúm 20 prósent fóru á endurhæfingarlífeyri og 25 eða rúm 15 prósent á atvinnuleysisbætur.

Eins og áður sagði fengu alls 422 heimili fjárhagsaðstoð á árinu, sjá mynd 2.4., samanborið við 421 heimili á síðasta ári. Þar af fengu alls 192

heimili greitt samkvæmt heimildarákvæðum í reglum Kópavogsbæjar um fjárhagsaðstoð. Erlendir ríkisborgarar eru tæp 24 prósent viðtakenda fjárhagsaðstoðar.

31 prósent heimila (132 heimili) fékk aðstoð í einn mánuð á árinu en 27 prósent (114 heimili) á síðasta ári og rúm 5 prósent (23 heimili) í 12 mánuði samanborið við 7 prósent (30 heimili) á síðasta ári (sjá nánar á mynd 2.5.)

Í töflu 2.1. má sjá heildarfjárhæðina sem veitt var í fjárhagsaðstoð á árinu, samtals kr. 225.922.396 og hvernig hún skiptist.

Tafla 2.1. Fjárhagsaðstoð 2019

	Fjárhæð (kr.)	Hlutfall
Framfærslustyrkir	121.641.342	53,8%
Veitt lán	68.399.258	30,3%
Endurgreidd lán	-38.257.858	-16,9%
Afskrifuð lán	9.940.430	4,4%
Endurgreiðsla ríkisins v. erlendra ríkisborgara	-27.646.358	-12,2%
Sérúrræði í barnaverndarmálum	10.398.612	4,6%
Fjölsmiðjan	21.552.301	9,5%
Nám og endurhæfing	8.760.083	3,9%
Útfararstyrkir	2.454.016	1,1%
Desemberstyrkir	3.559.475	1,6%
Sérstök aðstoð v. Barna	3.666.405	1,6%
Styrkir v. sérstakra erfiðleika	9.943.970	4,4%
Aðrir styrkir	31.510.720	13,9%
Samtals	225.922.396	100%

SAMSTARF VIÐ FÉLAGASAMTÖK

Soroptimistaklúbbur Kópavogs og ráðgjafar- og íbúðadeild hafa að frumkvæði klúbbsins átt samstarf frá árinu 2016. Markmiðið er að styðja ungar konur í Kópavogi til betra lífs, meðal annars með því að hjálpa þeim að styrkja sjálfmynd sína og veita þeim stuðning og hvatningu, ekki síst til frekara náms til að bæta stöðu þeirra á vinnumarkaði. Stjórn klúbbsins fékk Lilju Bjarnadóttur sáttasemjara til að halda námskeið fyrir hópinn þar sem fjallað var um samskipti, sjálfstraust, markmiðasetningu og viðhorf. Alls tóku 8 konur þátt í verkefninu á árinu.

Hugarafi og Kópavogsbær eru með samstarfssamning um þjónustu Hugarafs við allt að 15 einstaklinga sem eru óvinnufærir vegna andlegra veikinda, þó ekki vegna fíknisjúkdóma. Markmið þjónustu Hugarafs er að efla vald einstaklinga yfir aðstæðum sínum og lífi, styrkja sjálfmynd þeirra, sjálfstraust og félagslega stöðu og auka lífsgæði með virkni í samfélaginu. Það er gert með þátttöku í skipulagðri dagskrá hjá Hugarafi þar sem jafnframt eru lögð drög að endurhæfingaráætlun hjá Tryggingastofnun ríkisins og séð um eftirfylgd hennar eða stefnt á nám eða vinnu. Í heildina voru 15 skráðir í þjónustu Hugarafs á árinu og var kostnaður samtals kr. 9.600.000,-.

ÁFANGAHEIMILI

Áfangaheimili var sett á laggirnar í lok árs 2017. Það er fyrir karla með fjölþættan vanda sem þurfa stuðning við búsetu. Um getur verið að ræða vanda vegna vímuefnaneyslu og fíknar, geðrænna erfðeika, samskiptaerfðeika, félagslegrar einangrunar eða fátæktar. Á heimilinu er haft að leiðarljósi að íbúar taki ábyrgð á sjálfum sér og sínum gjörðum, sýni öðrum virðingu og tillitsemi og að þeir vinni markvisst að því að efla eigið sjálfstæði til sjálfhjálpar og sjálfstæðrar búsetu. Áfengis- og vímuefnaneysla er ekki leyfð.

Alls geta átta einstaklingar búið á heimilinu. Þjónustusamningur er við Samhjálp um daglegan rekstur.

Alls voru 11 karlar í búsetu þar á árinu og 11 í lok árs. Meðalbúsetutími þeirra 9 sem fluttu af heimilinu á árinu voru 9 mánuðir. Búsetusamningi var rift hjá 5 einstaklingum, 2 sögðu upp búsetusamningi og 2 fluttu í félagslega leiguíbúð.

FÉLAGSLEGT LEIGUHÚSNÆÐI

Félagslegar leiguíbúðir Kópavogsbæjar eru leigðar til tekju- og efnalítilla fjölskyldna. Um útleigu íbúða gilda reglur sem velferðarráð setti 11. desember 2003 með síðari breytingum.

Árið 2009 var innleitt stigakerfi þar sem umsóknir eru metnar með hliðsjón af tekjum, húsnæðisaðstæðum, félagslegum aðstæðum, stöðu umsækjanda og aldri umsóknar. Stigafjöldi umsóknar ræður, nema í undantekningartilvikum, en þá er úthlutað samkvæmt forgangsroðun á biðlista eftir félagslegu leiguhúsnæði.

Umsókn um leiguíbúð þarf að endurnýja á hverju ári en umsóknarréttur er bundinn eftirtöldum skilyrðum:

- Umsækjandi hafi að öllu jöfnu átt lögheimili í Kópavogi í 6 mánuði.
- Umsækjandi má ekki eiga fasteign sem jafna má til íbúðarhúsnæðis.
- Umsækjandi þarf að færa sönnur á að hann standist ekki greiðslumat til kaupa á íbúð.

UMSÝSLA LEIGUÍBÚÐA

Ráðgjafar- og íbúðadeild annast móttöku og úrvinnslu umsókna um félagslegt leiguhúsnæði. Einnig sér deildin um móttöku og afgreiðslu kvartana sem snúa að leigjendum.

Úthlutun íbúða er á vegum úthlutunarhóps í umboði velferðarráðs en hópinn skipa deildarstjórar

ráðgjafar- og íbúðadeildar, þjónustu- og ráðgjafardeildar aldraðra, barnaverndar og þjónustu- og ráðgjafardeildar fatlaðra. Alls voru haldnir 15 úthlutunarfundir á árinu.

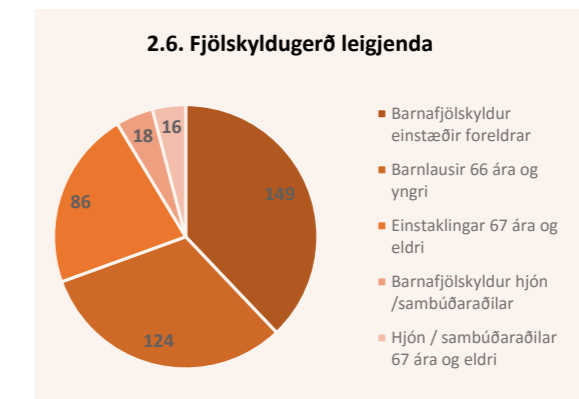
ÍBÚÐIR OG SÉRÚRRÆÐI

Í árslok voru 407 leiguíbúðir í eigu bæjarins. Þar af 321 almenn íbúð og 87 íbúðir fyrir 60 ára og eldri. Alls voru 5 íbúðir keyptar á árinu, ein íbúð var seld leigjanda skv. reglum þar um og voru þrjár seldar á almennum markaði (sjá töflu 2.2.). Í lok árs var ein íbúð ekki talin hæf til notkunar og tvær ekki í notkun vegna standsetningar og endurbóta. Ellefu íbúðir voru í úthlutunarferli um áramót.

Til viðbótar við þessar 407 íbúðir á bærinn 37 íbúðir sem sérstaklega eru ætlaðar fötluðum einstaklingum, tvö herbergjasambýli fyrir alls 10 einstaklinga með fötlun og eitt áfangaheimili fyrir fatlaða (sjá kafla um þjónustu- og ráðgjafardeild fatlaðra). Auk þess á bærinn eitt áfangaheimili fyrir 8 karla, eins og áður greinir og eina íbúð sem sérúrræði í barnavernd vegna heimilisofbeldis (sjá kafla um barnavernd).

LEIGJENDUR

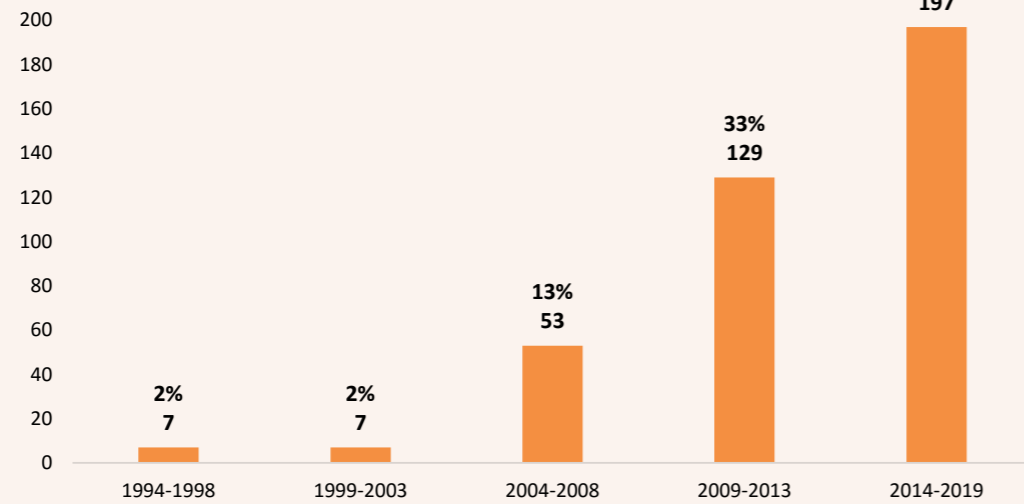
Í árslok voru alls 393 almennar íbúðir og íbúðir fyrir 60 ára og eldri í útleigu. Yngsti leigjandinn var 22 ára og sá elsti 93 ára. Rúmur fjórðungur (26 prósent) leigjenda var 67 ára og eldri eða alls 102 leigjendur. Barnlausar fjölskyldur voru meirihluti leigjenda, alls 226 leigjendur eða 58 prósent, en barnafjölskyldur 167 eða 42 prósent leigjendahópsins. Einstæðir foreldrar voru alls 149 en hjón og sambúðaraðilar með börn 18 eins og sjá má á mynd 2.6. Heildarfjöldi barna sem bjuggu í félagslegum leiguíbúðum var 293.

Tafla 2.2. Félagslegt leiguhúsnæði

	Fjöldi
Keyptar íbúðir	
2015	5
2016	4
2017	3
2018	7
2019	5
Samtals keyptar íbúðir 2015-2019	24
Tegund félagslegra leiguíbúða	
Stúdíó og 2ja herbergja	142
3ja herbergja	173
4ra herbergja	81
5 herbergja	11
Samtals leiguíbúðir 2019	407

2.7. UPPHAFSTÍMI LEIGUSAMNINGA

Á mynd 2.7. má sjá yfirlit yfir upphafstíma leigusamninga en 50 prósent samninga eru 5 ára eða yngri og um þriðjungur frá 5 til 10 ára. Tæpur fimmtungur samninga er eldri en 10 ára.

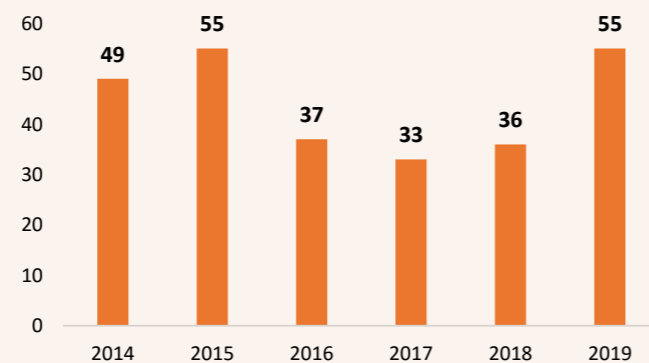
BIÐLISTI OG ÚTHLUTANIR

Alls bárust 96 umsóknir um leiguíbúð á árinu. Af þeim var 46 umsóknum hafnað. Í árslok voru samtals 126 umsóknir á biðlista. Þar af voru 80 umsóknir frá einhleyfum einstaklingum án barna, 30 umsóknir voru frá einstæðum foreldrum, 7 frá hjónum eða sambúðaraðilum með börn, 8 frá einstaklingum 60 ára og eldri og frá einum hjónum/sambúðaraðilum án barna. Fjöldi barna að baki umsókna var 71. Þá voru 10 umsóknir frá leigjendum sem óskuðu eftir flutningi, ýmist í minni íbúðir eða stærri.

Á mynd 2.8. má sjá að alls var 55 félagslegum leiguíbúðum úthlutað á árinu en 36 á síðasta ári. Alls höfnuðu 7 umsækjendur úthlutaðri íbúð. Samtals voru útbúnir 55 húsaleigusamningar á árinu og var ýmist um nýja samninga að ræða eða

endurnýjun á eldri samningum. Mjög mismunandi er hversu margir samningar eru gerðir hvert ár, en þeir voru 30 á síðasta ári en 45 árið þar á undan. Við upphaf leigu er gerður leigusamningur til sex mánaða en við lok þess tímabils er kannað hvort viðkomandi hafi staðið skil á leigugreiðslum, hvort umgengni um íbúð og sameign hafi verið með viðunandi hætti og hvort kvörtun hafi borist vegna leigutaka. Ef þessir þrír þættir eru í lagi er gerður ótímabundinn samningur en jafnframt óskað eftir upplýsingum um tekjur og eignir á 12 mánaða fresti. Á árinu bárust 29 kvartanir vegna vegna 19 leigjenda.

2.8. FJÖLDI FÉLAGSLEGRA LEIGUÍBÚÐA ÚTHLUTAÐ

BÚSETURÉTTUR

Búseturéttur í félagslegri leiguíbúð er að öllu jöfnu bundinn ákveðnum skilyrðum varðandi félagslegar og fjárhagslegar aðstæður leigutaka. Litið er á leigu á félagslegu leiguhúsnæði sem tímabundna úrlausn. Eftirtalin tekju- og eignaviðmið giltu um búseturétt leigjenda í leiguíbúð:

Tekjumörk einstaklings kr. 5.345.000,-
 Tekjumörk hjóna og sambúðarfólks ... kr. 7.484.000,-
 Fyrir hvert barn að 20 ára aldri sem býr
 á heimilinu bætast við kr. 1.336.000,-
 Eignamörk kr. 5.769.000,-

Stöðugildi deildarinnar eru 15,7; 10,4 stöðugildi félagsráðgjafa við vinnslu barnaverndarmála, 1,7 stöðugildi sálfræðinga, 1,0 stöðugildi yfirmanns, 0,4 stöðugildi við vinnslu stuðningsúrræða samkvæmt barnaverndarlögum og 2,20 stöðugildi í Áttunni uppeldisráðgjöf. Mikið samstarf er við lögfræðing sviðsins, sem staðsettur er á lögfræðideild, en hún er jafnframt ritari barnaverndarnefndar.

Deildarstjóri er Anna Eygló Karlsdóttir.

BARNAVERNDAR-NEFND

Barnaverndarnefnd Kópavogs fer með verkefni barnaverndarlaga og ber ábyrgð á meðferð barnaverndarmála. Fulltrúar nefndarinnar eru fimm og varafulltrúar jafnmargir. Starfsmenn barnaverndar vinna í umboði barnaverndarnefndar.

Fundir barnaverndarnefndar voru 7 á árinu og fjallað var um málefni 22 barna. Nefndin felldi 6 úrskurði er vörðuðu 10 börn. Auk þess voru lagðar fyrir nefndina 2 umsagnir vegna ættleiðinga, 6 umsagnir vegna stuðningsforeldra og 6 umsagnir vegna hæfnismats á fósturforeldrum.

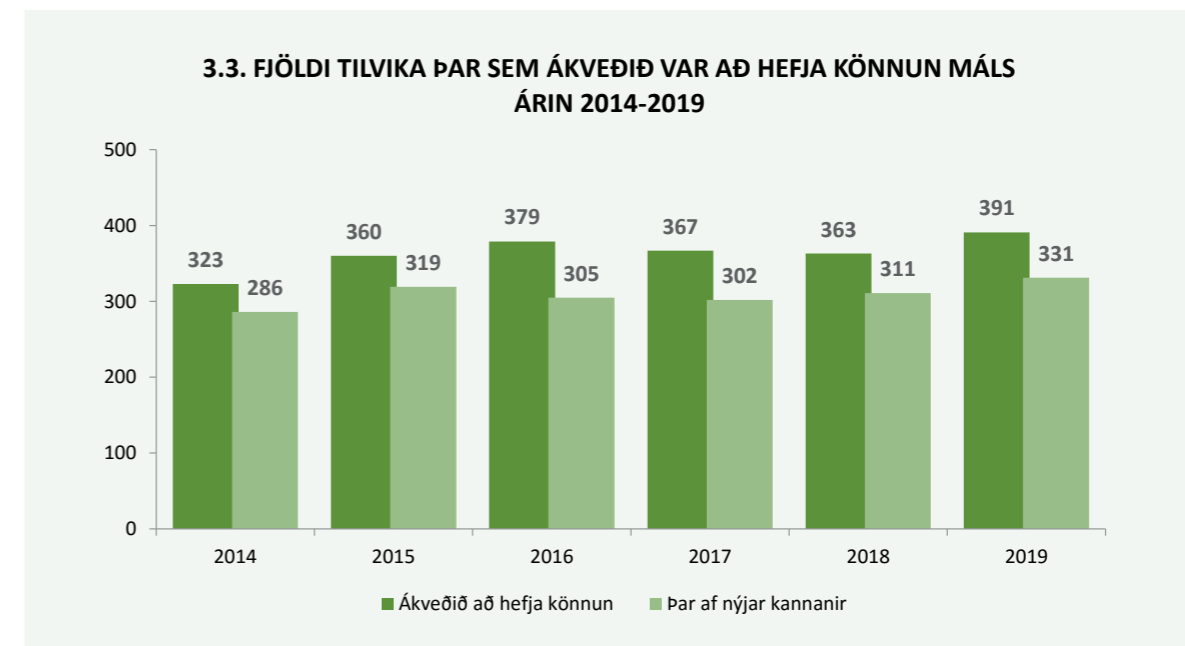
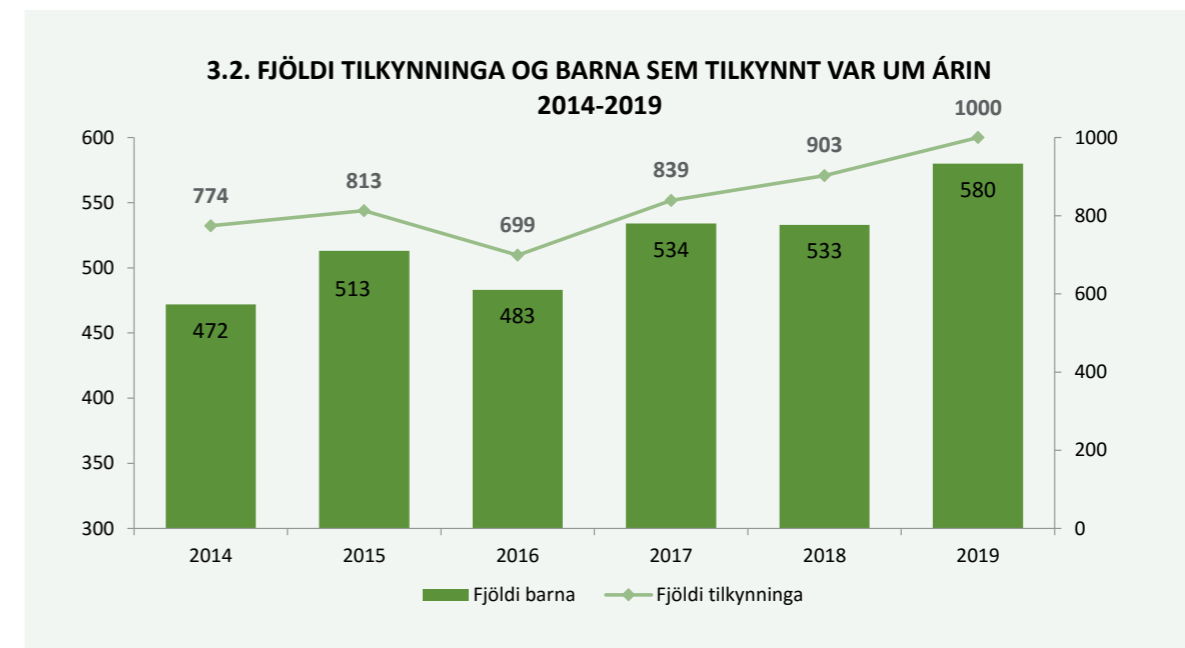
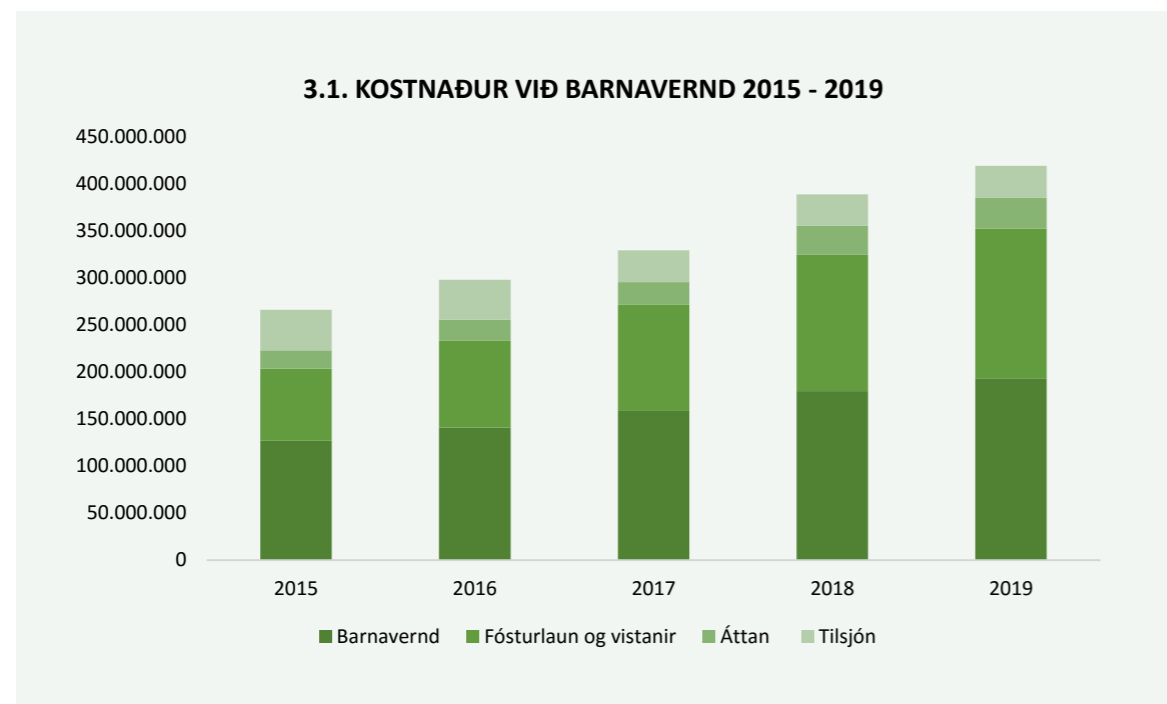
BARNAVERNDAR-STARF

Markmið barnaverndar samkvæmt barnaverndarlögum nr. 80/2002 er að börn sem búa við óviðunandi aðstæður og börn sem sýna áhættu hegðun fái nauðsynlega aðstoð. Ávallt er leitast við að styðja fjölskyldur og beita úrræðum til verndar börnum þegar það á við.

Þegar tilkynning berst til barnaverndar um vanrækslu, ofbeldi eða áhættu hegðun barns taka starfsmenn barnaverndar ákvörðun á fundi um hvort hefja skuli könnun málsins. Foreldrum er sent bréf til upplýsingar um að tilkynning hafi borist og leiðbeiningar um næstu skref. Tilkynnanda er einnig sent bréf til staðfestingar á móttöku tilkynningar auk þess sem veittar eru almennar upplýsingar um málsmeðferðina.

Málefni barna eru unnin á grundvelli barnaverndarlaga. Við vinnslu barnaverndarmála er megináhersla lögð á aðstæður og líðan barna. Leitast er eftir að börn komi skoðunum sínum og sjónarmiðum á framfæri í samræmi við aldur þeirra og þroska. Áhersla er lögð á samvinnu við foreldra og samstarf við aðrar fagstéttir þegar það á við. Fyllsta trúnaðar er gætt við vinnslu barnaverndarmála. Við lok árs árið 2018 voru mál 344 barna í vinnslu og hélt vinnsla þeirra því áfram árið 2019. Við lok árs árið 2019 voru mál 336 barna í vinnslu.

Á mynd 3.1. má sjá þróun kostnaðar í barnavernd sl. fimm ár, uppreiknað á verðlagi 2019.

TILKYNNINGAR

Mál hefst hjá barnavernd þegar tilkynning berst um aðbúnað barns, ofbeldi gegn barni eða um áhættu hegðun barns. Á árinu bárust 1000 tilkynningar til barnaverndar vegna 580 barna, þar af 2 tilkynningar vegna ófæddra barna. Langflestar tilkynningar bárust frá lögreglu. 72 tilkynningar bárust undir nafnleynd og 99 tilkynningar bárust í gegnum Neyðarlínuna 112. Starfsmenn barnaverndar ákváðu að hefja könnun máls skv. 21. gr. barnaverndarlaga í tilvikum 3 barna vegna

upplýsinga sem bárust barnavernd með öðrum hætti en tilkynningu.

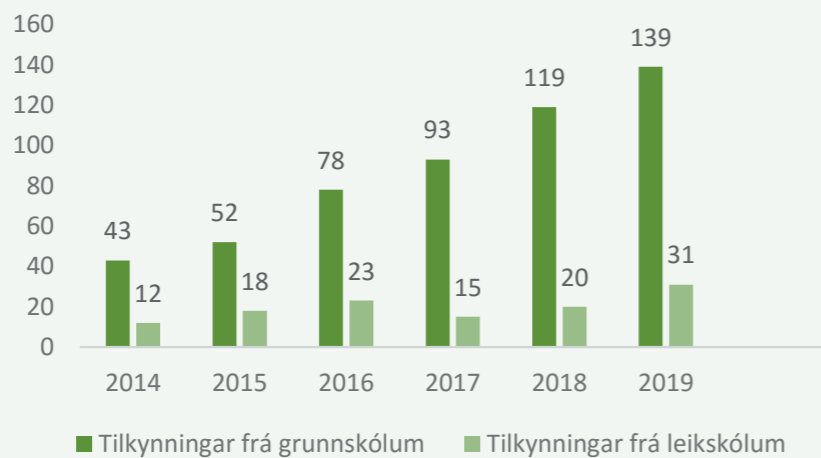
Á mynd 3.2. má sjá að tilkynningum fjölgaði um 97 á milli árana 2018 og 2019. Tilkynningum hefur fjölgað um 226 eða 29 prósent frá árinu 2014 og börnum sem tilkynnt er um hefur fjölgað um 108 yfir sama tímabil.

Mynd 3.3. sýnir að ástæða var til að hefja könnun vegna 391 barna á árinu af þeim 580 sem tilkynnt var um. Þar af voru nýjar kannanir 331 en 60 vegna

Tafla 3.1. Uppruni tilkynninga barnaverndar árin 2015, 2017 og 2019

Tilkynnandi	2015		2017		2019	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Lögregla	454	56%	423	50%	469	47%
Grunnskólar og sérfræðipjónusta skóla	52	6%	93	11%	139	14%
Heilbrigðisstarfsmenn	63	8%	81	10%	94	9%
Aðrir aðilar	66	8%	70	8%	86	9%
Foreldrar barnanna	46	6%	49	6%	57	6%
Aðrir ættingjar	42	5%	52	6%	55	6%
Nágrannar	31	4%	22	3%	31	3%
Aðrar barnaverndarnefndir	24	3%	20	2%	15	2%
Leikskólar og dagforeldrar	18	2%	15	2%	31	3%
Pjónustumiðstöðvar og félagsþjónusta	13	2%	10	1%	19	2%
Barnið sjálft	4	0%	4	0%	4	0%
Samtals	813	100%	839	100%	1000	100%

3.4. FJÖLDI TILKYNNINGA FRÁ GRUNN- OG LEIKSKÓLUM

barna sem þegar voru í vinnslu hjá barnavernd. Könnunum fjölgaði þannig um 28 á milli ára og nýjum könnunum um 20.

Allir hafa tilkynningarskyldu til barnaverndar skv. 16. gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002. Þar segir að hverjum þeim sem hefur ástæðu til að ætla að barn búi við óviðunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir áreitni eða ofbeldi eða stofni heilsu sinni og þroska í hættu sé skylt að tilkynna það til barnaverndar. Í 17. gr. laganna er sérstaklega kveðið á um tilkynningarskyldu þeirra sem hafa afskipti

af börnum í starfi sínu. Tilkynningarskylda þeirra gengur framur ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu. Þá er kveðið á um tilkynningarskyldu lögreglu í 18. gr. barnaverndarlaga.

Tafla 3.1. sýnir uppruna tilkynninga á árunum 2015-2019. Á þessu sex ára tímabili bárust flestar tilkynningar frá lögreglu eða um helmingur en næstflestar tilkynningar bárust frá grunnskólum.

Mynd 3.4. sýnir fjölda tilkynninga frá leik- og grunnskólum. Tilkynningum frá grunnskólum fjölga

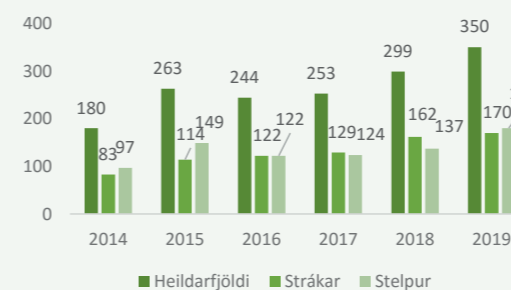
jafnt og þétt og hafa þær aldrei verið fleiri eða 139. Þessi aukning gefur jákvæða vísbandingu um að aukið samstarf milli grunnskóla og barnaverndar leiði til þess að skólarnir tilkynni og óski eftir aðstoð fyrr en áður. Starfsmenn barnaverndar fara á nemendaverndarráðsfundi í grunnskólunum minnst einu sinni á hvorri önn. Þeir eru einnig viðstaddir sýningu á forvarnarleikritinu Krakkarnir í hverfinu, ásamt börnum í 2. bekk, kennurum þeirra og öðru fagfólki grunnskólanna. Auk þessa er gott samstarf í einstaklingsmálum. Árið 2019 var unnið samkvæmt endurskoðuðum ferlum um skólasókn þar sem kveðið var á um að tilkynna skyldi til barnaverndar þegar ákveðnum stigafjölda vegna fjarvista væri náð.

Tilkynningum fjölga líka frá leikskólum en í maí lauk tveggja ára tilraunaverkefni barnaverndar, menntasviðs og leikskólanna Álfatúns og Efstahjalla. Markmið verkefnisins var að leita leiða til að efla samstarf stofnananna og leggja áherslu á snemmtæka íhlutun. Tilraunaverkefnið hafði jákvæð áhrif, tilkynningum til barnaverndar fjölgaði og starfsmenn barnaverndar héldu fleiri kynningar í leikskólunum en áður. Tilraunaverkefninu lauk með drögum að verklagsreglum um samstarf barnaverndar og leikskóla sem byggja á reynslu og þekkingu sem skapaðist með verkefninu.

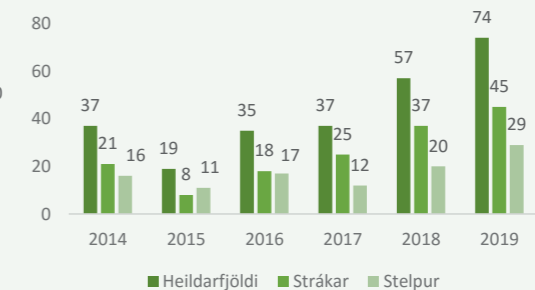
Í myndaflokkum 3.5. – 3.7. er yfirlit yfir ástæður tilkynninga. Tilkynningar á árinu voru 1000 og

MYNDAFLOKKUR 3.5. Tilkynningar um ofbeldi

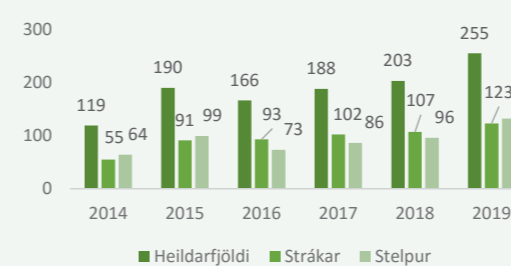
3.5.1. OFBELDI - YFIRFLOKKUR

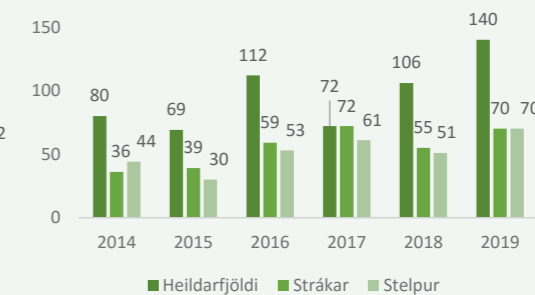
3.5.2. LÍKAMLEGT OFBELDI

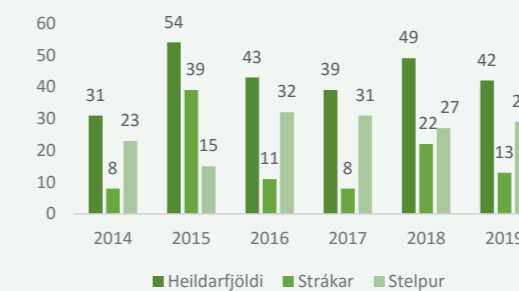
3.5.3. TILFINNINGALEGT/SÁL RÆNT OFBELDI

3.5.4. HEIMILISOFBELDI

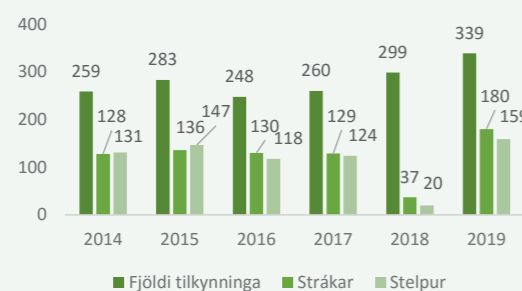

3.5.5. KYNFERÐISLEGT OFBELDI

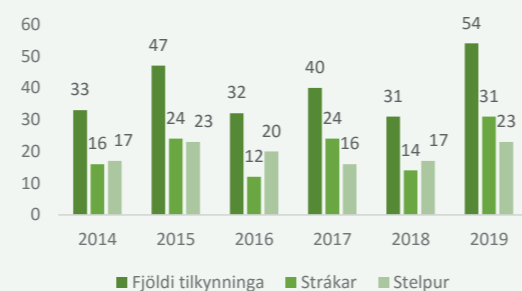

MYNDAFLOKKUR 3.6. Tilkynningar um vanrækslu

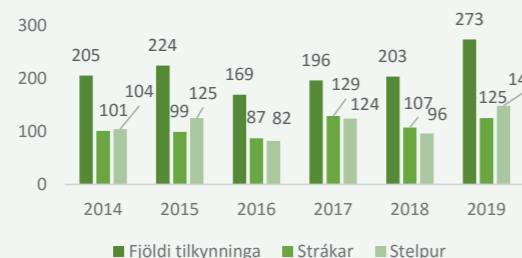
3.6.1. VANRÆKSLA - YFIRFLOKKUR

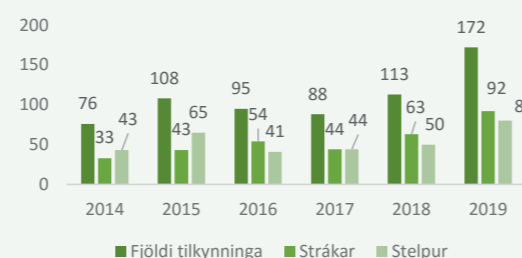
3.6.2. TILFINNINGALEG VANRÆKSLA

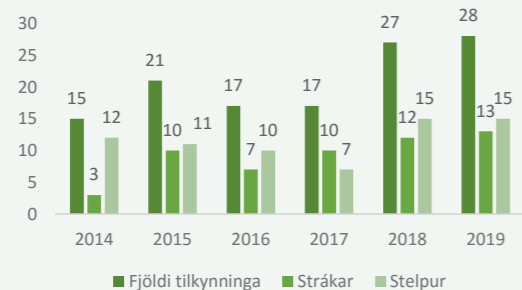
3.6.3. VANRÆKSLA VARÐANDI UMSJÓN OG EFTIRLIT

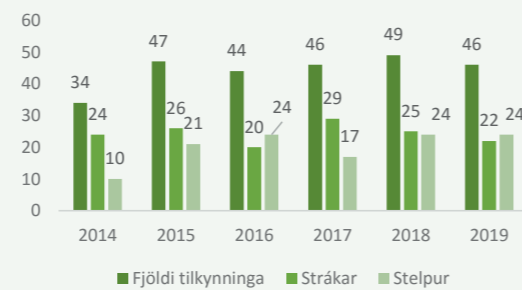
3.6.4. FORELDRAR Í ÁFENGIS/VÍMUEFNANEYSLU

3.6.5. VANRÆKSLA VARÐANDI NÁM

3.6.6. LÍKAMLEG VANRÆKSLA

oftast var tilkynnt vegna ofbeldis gegn börnum eða 350 sinnum. Tilkynningum um ofbeldi fjölgaði um 51 tilkynningu á milli ára. Tilkynningum um vanrækslu fjölgaði einnig eða um 40 tilkynningar en tilkynningum um áhættu hegðun fækkaði um 21. Athyglisvert er að oftast var tilkynnt um áhættu hegðun barna árið 2018 en það er sá flokkur sem tilkynnt er sjaldnast um í ár.

350 tilkynningar bárust vegna ofbeldis gegn börnum sem er 17 prósent aukning á milli árunna 2018 og 2019 og 94 prósent aukning frá árinu 2014. Ofbeldi gegn börnum er skipt niður í þrjá undirflokkka; líkamlegt ofbeldi, tilfinningalegt/sálrænt ofbeldi (heimilisofbeldi flokkast undir tilfinningalegt/sálrænt ofbeldi) og kynferðislegt ofbeldi. Í myndaflokki 3.5. má sjá hvernig

tilkynningar um ofbeldi skiptast. Oftast er tilkynnt um tilfinningalegt/sálrænt ofbeldi eða 255 sinnum og þar af heimilisofbeldi 140 sinnum. Tilkynningum um líkamlegt ofbeldi fjölgar um 17 á milli ára en tilkynningum um kynferðislegt ofbeldi fækkar um 7.

Tilkynningar um vanrækslu voru 339 og fjölgaði um 12 prósent á milli árunna 2018 og 2019. Tilkynningum um vanrækslu er skipt í fjóra undirflokkka; tilfinningalega vanrækslu, vanrækslu varðandi umsjón og eftirlit (áfengis/vímuefnaneysla foreldra flokkast undir vanrækslu varðandi umsjón og eftirlit), vanrækslu varðandi nám og líkamlega vanrækslu. Oftast var tilkynnt um vanrækslu varðandi umsjón og eftirlit eða 273 sinnum og þar af bárust 172 tilkynningar um foreldra í neyslu sem fjölgaði mikið eða um 59 á milli árunna 2018 og

2019. Tilkynningum um tilfinningalega vanrækslu fjölgaði um 23 á milli ára.

Myndaflokkur 3.7. sýnir fjölda tilkynninga vegna áhættu hegðunar. Í yfirflokknum eru allar tilkynningar sem síðan dreifast á undirflokkana; neysla barns, barn beitir ofbeldi, erfiðleikar í skóla/ skólasókn áfátt, afbrot barns og barn stefnir eigin heilsu og þroska í hættu. Tilkynningum um áhættu hegðun fækkaði um 21 á milli árunna 2018 og 2019 sem skýrist af færri tilkynningum vegna barna sem beita ofbeldi eða fremja afbrot. Samt sem áður fjölgar tilkynningum um erfiðleika í skóla og að barn stefni eigin heilsu og þroska í hættu. Fjölgun tilkynninga um erfiðleika í skóla má að nokkru leyti tengja við nýja ferla um viðbrögð við

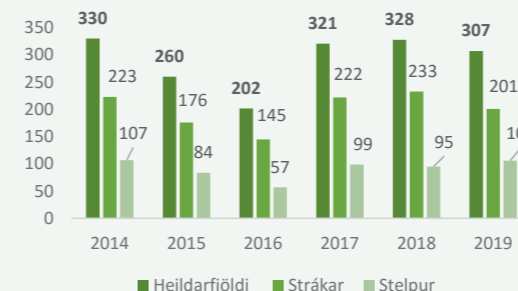
skólasókn en þar er skýrt hvenær tilkynna eigi fjarvistir frá skóla til barnaverndar. Áhyggjur eru af fjölgun tilkynninga þar sem barn stefnir eigin heilsu og þroska í hættu. Tilkynningar um sjálfskaða barna fara í þennan flokk og gefur fjölgunin því vísbendingu um að vanlíðan hjá börnum sé að aukast.

ÚRRÆÐI BARN AVERNDAR ÁTTAN UPPELDISRÁÐGJÖF

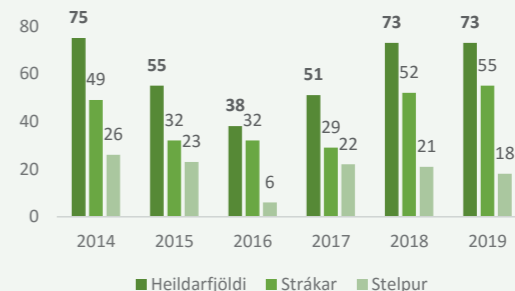
Áttan er úrræði sem veitir foreldrum uppeldisráðgjöf og stuðning við umönnun og

MYNDAFLOKKUR 3.7. Tilkynningar um áhættu hegðun

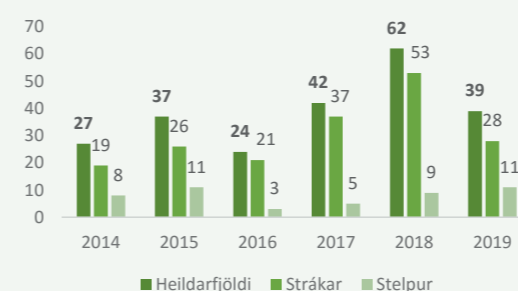
3.7.1. ÁHÆTTUHEGÐUN - YFIRFLOKKUR

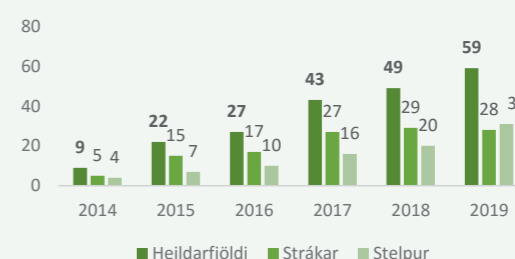
3.7.2. NEYSLA BARN

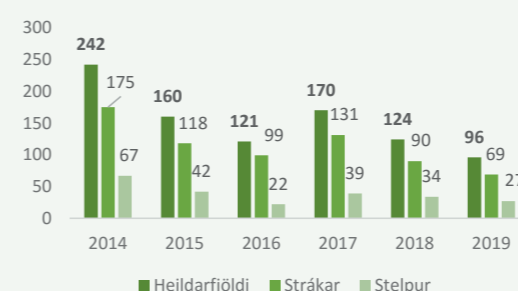
3.7.3. BARN BEITIR OFBELDI

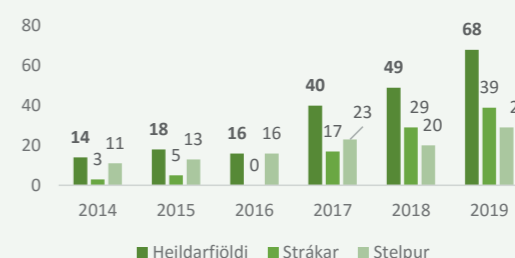
3.7.4. ERFIÐLEIKAR Í SKÓLA / SKÓLASÓKN ÁFÁTT

3.7.5. AFBROT BARN

3.7.6. BARN STEFNIR EGIN HEILSU OG ÞROSKA Í HÆTTU

uppeldi barna sinna. Ráðgjafi Áttunnar hittir foreldra 1-2 sinnum í viku ýmist á heimili fjölskyldu eða á skrifstofu velferðarsviðs og stendur þjónustan að jafnaði yfir í 3-4 mánuði. Unnið er að því að greina vanda fjölskyldunnar, finna lausnir, leiðbeina foreldrum og vinna með þeim að settum markmiðum. Bætt samskipti foreldra og barna og gagnlegar uppeldisaðferðir eru þeir þættir sem oftast er unnið með. Á árinu fengu 54 fjölskyldur stuðning hjá ráðgjöfum Áttunnar. Viðtöl og vitjanir á heimili voru 621 og fóru ráðgjafar Áttunnar á 89 teymis- og símafundum í skólum og leikskólum barnanna vegna málefna þeirra.

Tveir starfsmenn Áttunnar veita foreldrum PMTO einstaklingsmeðferð en henni er ætlað að draga úr hegðunarferðleikum barna og unglunga. Tvær fjölskyldur kláruðu PMTO einstaklingsmeðferð sem stendur að jafnaði yfir í um 20 vikur. Ráðgjafar Áttunnar hafa einnig haldið foreldranámskeiðum í PMTO í samstarfi velferðar- og menntasviðs. PMTO námskeið eru fyrir foreldra barna með væga hegðunarferðleika. Haldin voru þrjú PMTO námskeið á árinu. Alls kláruðu 29 fjölskyldur PMTO foreldranámskeið.

Á árinu var sett af stað tilraunaverkefni í Áttunni með það að markmiði að auka fjölbreytni þjónustunnar og minnka biðlista í úrræðið. Foreldrar barna á einhverfurófi og foreldrar barna með ADHD sem voru á biðlista Áttunnar fengu allt að 6 stuðningsviðtöl. Um var að ræða níu fjölskyldur og var fjöldi viðtala fyrir hverja fjölskyldu að meðaltali 5 en heildarfjöldi viðtala var 49. Ljóst er að þessi þjónusta hentar foreldrum vel og er stefnt á að bjóða foreldrum áfram slík stuðningsviðtöl.

Gerð var þjónustukönnun meðal foreldra sem höfðu fengið þjónustu Áttunnar árið 2019. Allir þeir sem svöruðu töldu þjónustuna hafa komið að gagni og langflestir sáu jákvæðar breytingar á hegðun barna sinna.

Ráðgjafar Áttunnar eru fjórir í 3,20 stöðugildum. Lilja Rós Agnarsdóttir félagsráðgjafi veitir úrræðinu forstöðu.

SÁLFRÆÐINGAR BARNVERNDAR

Sálfræðingar eru í 1,7 stöðugildi innan barnaverndar. Í starfi þeirra er lögð áhersla á að veita börnum sálfræðiaðstoð í formi stuðnings- og meðferðarviðtala en foreldrum er einnig boðinn stuðningur og leiðsögn til að takast á við líðan og aðstæður barnanna. Ástæður umsókna um sálfræðiviðtöl hjá sálfræðingi barnaverndar geta verið margvíslegar, t.d. álag í lífi barns innan eða utan heimilis, tilfinninga- og/eða hegðunarvandi barns, samskiptavandi foreldra, skólaforðun og fleira. Hlutverk sálfræðings barnaverndar er einnig að skima og meta þörf barnsins fyrir önnur stuðnings- og meðferðarúrræði. Mikil samvinna er við félagsráðgjafa sem ber ábyrgð á málefnum fjölskyldu hvers barns.

Alls fengu 107 börn á aldrinum 4 - 19 ára viðtöl hjá sálfræðingum barnaverndar, 47 drengir og 60 stúlkur. Börnin sóttu að meðaltali 6 viðtöl en heildarfjöldi viðtala var 624. Sálfræðingar barnaverndar fóru á 33 fundum í skólum, leikskólum eða með öðrum fagaðilum vegna málefna barnanna. Hægt er að sækja sérstaklega um viðtöl fyrir foreldra hjá sálfræðingum barnaverndar. Þrjú foreldrar sóttu sálfræðimeðferð á árinu. Sálfræðingar veita einnig handleiðslu til fósturforeldra. Viðtöl við fósturforeldra voru 17 á árinu.

Sálfræðingur er í heimilisofbeldisteymi barnaverndar og sinnir hún viðtölum við börn sem hafa búið við heimilisofbeldi. 43 börn fengu sálfræðiaðstoð vegna heimilisofbeldis á árinu og fékk hvert þeirra 1-7 viðtöl. Sálfræðingurinn sat einnig fjölmörg viðtöl með foreldrum og félagsráðgjöfum til þess að ræða stöðu barna á heimilum og ráðleggja foreldrum varðandi líðan barnanna.

Sálfræðingar velferðarsviðs og menntasviðs hafa í samstarfi sviðanna haldið námskeið fyrir börn og unglunga með kvíðavanda. Á árinu voru haldin námskeiðin Klókir litlir krakkar, Klókir krakkar og Haltu kúlinu og voru námskeiðin kennd bæði á vor- og haustönn. Klókir litlir krakkar er námskeið

sem ætlað er foreldrum barna sem eru í ákveðnum áhættuhópi fyrir að þróa með sér kvíða. Klókir krakkar og Haltu kúlinu eru námskeið sem ætluð eru börnum og unglingum ásamt foreldrum þeirra sem í flestum tilvikum eru greind með kvíða.

VISTHEIMILI

Samkvæmt 84. gr. barnaverndarlaga skulu barnaverndarnefndir hafa tiltæk úrræði svo sem vistheimili til að veita börnum móttöku í bráðatilvikum. Samningur er við einkaheimili í Kópavogi sem þjónar þessum tilgangi. Á árinu voru 9 börn á aldrinum 4-17 ára vistuð á heimilinu og dvöldu þau þar samtals í 491 dag. Börnin voru að meðaltali í 55 daga á vistheimilinu. Það barn sem var styst var í 8 daga en lengst var barn í 99 daga. Áhersla er lögð á að börnin sæki, eins og kostur er, heimaskóla sinn á meðan á vistun stendur, að þau sinni tómsundum sínum og haldi vinatengslum.

STUÐNINGSFJÖLSKYLDUR, PERSÓNULEGIR RÁÐGJAFAR OG TILSJÓN

Samkvæmt 85. gr. barnaverndarlaga skulu barnaverndarnefndir hafa tiltækar stuðningsfjölskyldur. Markmið stuðningsins er að tryggja öryggi barna, léttu álagi af börnum og fjölskyldum þeirra og styðja foreldra í uppeldishlutverkinu. Heimilt er að vista barn hjá stuðningsfjölskyldu í allt að sjö daga samfelld en yfirleitt dvelja börn eina til tvær helgar í mánuði hjá stuðningsfjölskyldum sínum. Stuðningsfjölskyldur eru mikilvægt úrræði en skortur á þeim er þó viðvarandi. Á árinu fóru 11 börn til stuðningsfjölskyldna á vegum barnaverndar.

32 börn fóru í Vínasetur á árinu. Úrræðið er helgarúrræði fyrir börn sem notað er þegar léttu þarf álagi af börnum og fjölskyldum þeirra. Úrræðið nýtist einnig vel þegar börn búa við félagslega einangrun. Í Vínasetri er lögð áhersla á fjölbreyttar frístundir en einnig fastar hefðir og gott utanumhald.

Persónulegur ráðgjafi er úrræði sem veitt er samkvæmt barnaverndarlögum. Ráðgjafarnir

hafa það hlutverk að styrkja börn félagslega og tilfinningalega í tengslum við tómsundir, menntun og vinnu. Verkefni þeirra eru því fjölbreytt. Lögð er áhersla á að samband persónulegs ráðgjafa og barns byggist á gagnkvæmu trausti og vinsemd. Úrræðið reynist oftast vel og er mikið notað sem stuðningsúrræði í barnavernd. 73 börn voru með persónulegan ráðgjafa á árinu.

Starfsmenn í tilsjón eru ráðnir á vegum barnaverndar samkvæmt barnaverndarlögum til að aðstoða fjölskyldur inni á heimilum þeirra. Stuðningurinn er margþættur en felst oftast í uppeldisráðgjöf, samstarfi við stofnanir sem fjölskyldan er í tengslum við og vinnu við skipulag heimilisins. 10 fjölskyldur fengu stuðning tilsjónar á árinu en skortur var á starfsfólki til að sinna þessum verkefnum.

BAKVAKTIR

Samstarf er við Hafnarfjörð og Garðabæ um bakvakt sveitarfélaganna. Samstarfið gengur vel og skipta sveitarfélögin vöktunum í samræmi við íbúafjölda. Sveitarfélögin taka öll þátt í verkefninu Saman gegn ofbeldi. Markmið verkefnisins er að veita þolendum heimilisofbeldis viðeigandi aðstoð og að senda þau skilaboð að heimilisofbeldi sé alvarlegt ofbeldi, hættulegt börnum og ekki liðið átölulaust í umhverfi þeirra.

Bakvaktin er neyðarvakt vegna barnaverndarmála og er opin utan skrifstofutíma. Þegar erindi berst á bakvakt er metið hvort þörf er á tafarlausrí aðstoð. Öll símtöl til vaktarinnar fara í gegnum Neyðarlínu 112. 109 tilkynningar bárust til barnaverndar í gegnum 112, 40 vegna stúlkna og 59 vegna drengja.

FÓSTUR

Með fósturi er átt við að barnavernd feli fósturforeldrum umsjá barns í minnst þrjú mánuði. Fósturráðstafanir eru þrenns konar; tímabundið fóstur, varanlegt fóstur og styrkt fóstur. Barn fer í tímabundið fóstur þegar ætla má að bæta megi hæfni foreldra. Tímabundið fóstur skal ekki vara lengur en tvö ár nema í undantekningartilvikum.

Með varanlegu fóstri er átt við að ráðstöfunin haldist þar til forsjárskyldur falla niður samkvæmt lögum við 18 ára aldur barnsins. Barn fer í varanlegt fóstur þegar fyrirsjáanlegt er að aðstæður þess verði ekki bættar með öðrum hætti. Fóstur skv. 3. gr. barnaverndarlaga þýðir að ráðstafanir sem gerðar eru á grundvelli laganna haldast eftir að börnin eru orðin 18 ára, allt til 20 ára aldurs. Styrkt fóstur á við þegar barn á við mikla hegðunarerfiðleika að etja og þörf er á sérstökum stuðningi við barnið. Lögð er rík áhersla á heimsóknir til barna í fóstri sem og á samvinnu við fósturforeldra, bæði til eftirlits og stuðnings. Starfsmenn fóru í heimsókn á heimili 37 fósturbarna.

Á árinu fóru 2 börn í varanlegt fóstur, 5 börn í tímabundið fóstur, 1 barn í styrkt fóstur og hjá 6 börnum var tímabundnu fóstri breytt í varanlegt fóstur. Gerður var samningur um vistun 7 ungmenna skv. 3. gr. barnaverndarlaga.

Í lok ársins voru 35 börn í fóstri; 3 í tímabundnu fóstri, 25 í varanlegu fóstri og 7 í fóstri skv. 3. gr. barnaverndarlaga þar sem þau voru orðin eldri en 18 ára. Ekkert barn var í styrktu fóstri í lok árs.

SAMSTARF HEIMILISOFBELDISTEYMI

Verkefnið Saman gegn ofbeldi er samstarfsverkefni sveitarfélaga og lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu um mál er varða heimilisofbeldi. Verkefnið er afar mikilvægt og tilkynningum um börn sem búa við heimilisofbeldi hefur fjölgað mikið frá upphafi verkefnisins eins og sjá má í myndaflokki 3.5. Tilkynningum um heimilisofbeldi fjölgaði úr 106 árið 2018 í 140 árið 2019.

Heimilisofbeldisteymi sem skipað er 3 starfsmönnum barnaverndar vinnur með mál barna sem búið hafa við heimilisofbeldi. Teymið leggur áherslu á þjónustu fyrir alla fjölskyldumeðlimi og er sérstaklega hlúð að börnum.

Í maí var HOF, nýtt úrræði barnaverndar opnað. Úrræðið er fullbúin íbúð ætluð fyrir þolendur

heimilisofbeldis og börn þeirra. Mögulegt er að dvelja í íbúðinni í allt að sex mánuði, en á þeim tíma gefst tækifæri fyrir fjölskylduna til að byggja sig upp, njóta stuðnings og vinna að annarri húsnæðislausn. Tvær fjölskyldur nýttu úrræðið á árinu.

FAGTEYMI

Starfsmenn barnaverndar, heilsugæslunnar í Hamraborg, Hvammi og Salastöð, barna- og unglingageðdeildar Landspítala og menntasviðs Kópavogs halda reglulega samstarfsfundi. Með skriflegu samþykki forsjáraðila er fjallað um mál einstakra barna á fundunum og stuðningur við þau samþættur á milli stofnana.

LÖGREGLA

Barnavernd fær lögregluskýrslu ef lögregla hefur haft afskipti af barni, heimili þar sem barn býr, eða ef brotið er gegn barni. Flestar tilkynningar til barnaverndar koma frá lögreglu. Samstarfi við lögreglu er þannig háttáð að haldnir eru mánaðarlegir samstarfsfundir en lögreglan sendir einnig skýrslur vikulega til barnaverndar. Auk þessa vinna barnavernd og lögregla saman í einstaklingsmálum og starfsmenn barnaverndar sitja yfirheyrslur yfir börnum hjá lögreglunni.

SAMRÁÐSFUNDIR MEÐ FMB TEYMI

Starfsmenn barnaverndar Kópavogs, Reykjavíkur og Hafnarfjarðar halda mánaðarlega samráðsfundi með FMB-teymi (foreldrar, meðganga, barn) Landspítala. FMB-teymið veitir þjónustu við foreldra sem eiga von á barni, eða eru með barn á fyrsta aldursári. Foreldrar sem þurfa á stuðningi FMB teymis að halda eiga oftast við geðrænan vanda að etja og því eru áhyggjur af aðstæðum og umönnun barnsins. Með skriflegu samþykki forsjáraðila er fjallað um mál þeirra sem þiggja þjónustu FMB teymis. Markmiðið er að samþætta stuðningsúrræði og veita betri þjónustu til foreldra og ungra barna þeirra.

ÞJÓNUSTU- OG RÁÐGJAFARDEILD FATLAÐRA

4

Heildarfjöldi stöðugilda í deildinni er 107. Á skrifstofu 3,5 stöðugildi ráðgjafa og 1 stöðugildi deildarstjóra. Á Heimilum, áfangheimili og í frekari liðveislu eru 77,3 stöðugildi. Í Vinnu og virkni eru 25,2 stöðugildi.

Deildarstjóri er Guðlaug Ósk Gísladóttir.

VERKSVIÐ

Hlutverk deildarinnar er að veita fötluðu fólki þjónustu í samræmi við lög og reglugerðir. Samstarf er á milli deildarinnar og ýmissa stofnana, ráðuneytis, hagsmunasamtaka og annarra sveitarfélaga varðandi einstök verkefni og mótun málaflöksins til næstu ára.

Helstu verkefni deildarinnar eru:

- Ráðgjöf
- Ferðabjónusta
- Félagsleg og frekari liðveisla
- Stuðningsfjölskyldur
- Skammtíamavistun
- Atvinnumál og rekstur vinnustaða
- Búsetumál og rekstur heimila
- Tillögur að umönnunarmati
- Styrkveitingar skv. 25 gr. laga nr. 38/2018

Þann 1. október 2018 samþykkti Alþingi lög nr. 38/2018 um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir. Með nýjum lögum var samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks innleiddur. Í lögnum eru auknar eftirlitsskyldur í samræmi við sveitarstjórnarlög og leyfisveitingar til einkaaðila gerðar að skyldu. Þá er NPA (notendastýrð persónuleg aðstoð) þjónustuform við fatlaða lögfest. Á árinu hefur félagsmálaráðuneytið gefið út leiðbeinandi reglur til sveitarfélaga um ýmsa þjónustubætti sem kveðið er á um í nýjum lögum. Í nóvember samþykkti Kópavogsbær nýjar reglur um framkvæmd NPA.

Kostnaður vegna þjónustu við fatlaða, sem sveitarfélagið tók við af ríkinu 2011 hefur vaxið jafnt og þétt í gegnum árin með vaxandi þjónustustigi. Greiðslur frá ríkinu hafa ekki náð að fylgja honum eftir. Jafnframt hefur lögboðin hlutdeild sveitarfélagsins í þessum þjónustubáttum farið vaxandi og má því segja að yfirfærslunni hafi fylgt töluverður afleiddur kostnaður sem skýrir þá hluta af halla samkvæmt töflu 4.1. Stjórnunarkostnaður er settur inn til að sýna reiknaðan kostnað við stjórnsýslu og er viðmiðunarprósenta sett sem 5 prósent af kostnaði.

SAMSTARF SVEITARFÉLAGA Á HÖFUÐBORGARSVÆÐINU

Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa með sér samstarf um ákveðin verkefni og þjónustubætti velferðarþjónustu. Samráðshópur er skipaður sviðsstjórum velferðarþjónustu sveitarfélaganna á svæðinu og annast hann stjórn þeirra verkefna sem kveðið er á um og hefur samráð um framkvæmd þeirra. Í þessu samstarfi eru Kópavogur, Garðabær, Hafnarfjörður, Mosfellsbær, Reykjavík og Seltjarnarnes.

Ráðgjafateymi á starfssvæði SSH starfar í umboði samráðshópsins samkvæmt erindisbréfi dags. 29. ágúst 2018. Teymið tók við af Mats- og inntökuteymi sem starfrækt var frá yfirfærslu málefna fatlaðra árið 2011.

Ráðgjafateymið er skipað fulltrúum allra sveitarfélaganna, utan Reykjavíkur.

Hlutverk teymisins er að:

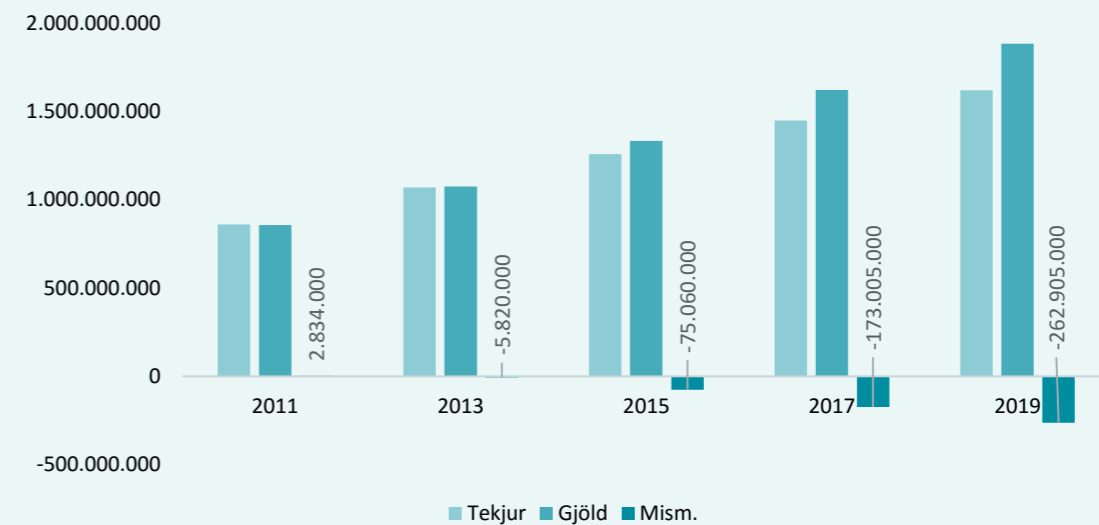
- vera samráðshópnum til ráðgjafar um álitamál og lausnir er varða þjónustu við fatlað fólk
- skipuleggja og standa að fræðslu fyrir starfsfólk
- forgangsráða umsóknum um skammtíamavistun sem veitt er þvert á sveitarfélög
- taka þátt í samráðshópi á vettvangi Vinnuálfstofnunar
- vera vakandi fyrir þörf á umbótum í þeim mállefnum er varða starfssvið teymisins.

Teymið hélt 13 fundi á árinu. Haldin voru ýmis námskeið, meðal annars nýliðanámskeið, námskeið í skyndihjálpi, varnarviðbrögðum, þjónandi leiðsögn og krefjandi samskiptum, auk námskeiðs um nauðung og þvingun. Þá voru einnig haldnir starfsdagar og fundir innan hvernar starfsstöðvar.

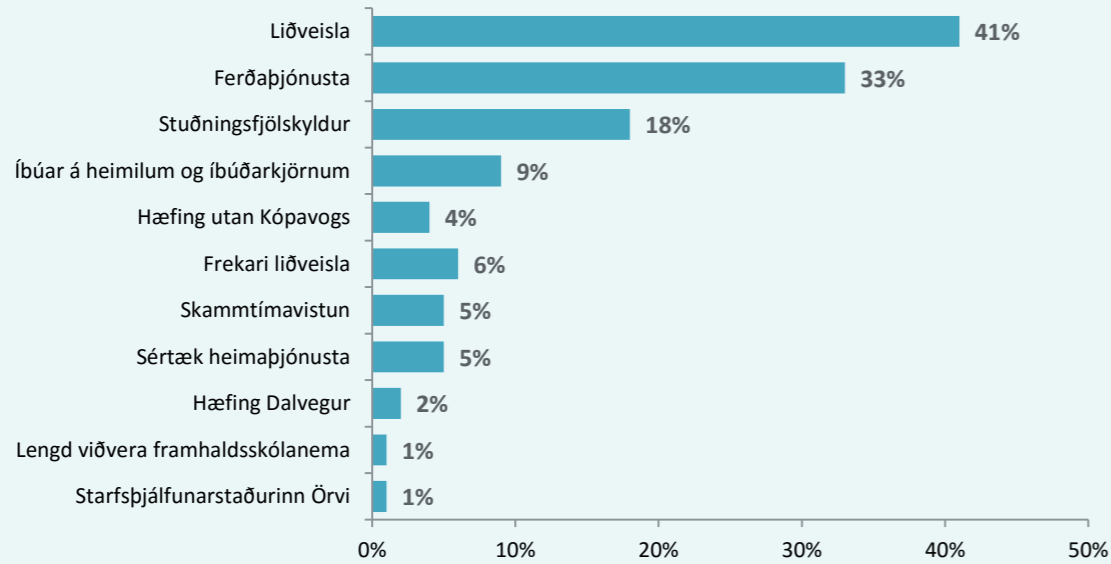
Tafla 4.1. Kostnaður og tekjur vegna yfirfærslu málefna fatlaðra frá ríki til sveitarfélaga

Tölur á verðlagi des 2019					
	2011	2013	2015	2017	2019
Tekjur	859.419.753	1.068.841.711	1.256.836.733	1.447.049.100	1.618.386.140
Framlög frá Jöfnunarsjóði	407.430.742	548.462.746	663.343.276	755.872.737	916.445.352
Hlutdeild í Útsvari 0,25%	247.855.723	291.604.763	318.820.926	381.437.206	450.146.321
Millirukkun og annað	204.133.288	228.774.203	274.672.532	309.739.157	251.794.467
Gjöld	856.585.782	1.074.662.409	1.331.896.929	1.620.055.144	1.881.290.139
Launakostnaður	26.626.135	23.383.832	19.108.266	25.263.650	35.904.710
Rekstur - vörukaup	709.228	263.245	55.474	253.154	122.843
Rekstur - þjónustukaup	8.238.620	4.546.838	4.637.628	621.329	6.148.982
Aðkeypt - millipjónusta	53.235.790	134.868.613	166.069.414	193.572.583	242.779.161
Reiknuð afnot, styrkir og framlög	26.500.313	27.627.077	45.944.002	51.834.495	42.067.040
Stuðningsfjölskyldur	16.029.561	23.730.318	30.727.302	31.679.107	46.398.540
Ás - Kastalagerði	57.349.783	65.715.072	76.168.971	87.177.983	86.618.808
Heimili og íbúðakjarnar	366.441.480	433.458.624	529.401.654	762.047.044	889.544.315
Hrauntinga áfangahemili	50.393.584	57.911.818	75.720.252	77.022.154	84.835.226
Hæfingarstöðvar	164.606.671	169.642.131	205.706.636	216.644.420	157.370.504
Örvi starfsþjálfun	36.739.462	55.915.636	66.413.386	63.652.537	66.669.763
Frekari liðveisla og sértæk heimaþj.	49.715.155	77.599.205	111.943.946	110.286.689	222.830.247
Afkoma (-tap)	2.833.972	-5.820.697	-75.060.196	-173.006.044	-262.903.999
Stjórnunarkostnaður (5%)	42.829.289	53.733.120	66.594.846	81.002.757	94.064.507
Afkoma m. stj.kostnaði (-tap)	-39.995.317	-59.553.818	-141.655.042	-254.008.801	-356.968.506

4.1. MISMUNUR TEKNA OG GJALDA, ANNAÐ HVERT ÁR FRÁ 2011. ÁN STJ. KOSTN. UPPREIKNAD Á VERÐLAGI 2019.

4.2. HLUTFALL NOTENDA MEÐ TILTEKNA ÞJÓNUSTU

FJÖLDI NOTENDA

Á árinu nýttu 518 einstaklingar þjónustu velferðarsviðs, sem er fjölgun um 105 frá árinu 2018. Mynd 4.2. sýnir hlutfall notenda sem fengið hafa tiltekna þjónustu.

HEIMILI FYRIR FATLAÐ FÓLK

Í árslok voru 49 íbúar í Kópavogi í sérhæfðri búsetu. Kópavogsbær rekur fimm íbúðakjarna og þrjú herbergjasambýli, þar af eitt sem rekið er af Styrktarfélaginu Ás samkvæmt þjónustusamningi. Húsnæðisstefna til 12 ára í málefnum fatlaðra gerir ráð fyrir 62 nýjum búsetuúrræðum í mismunandi útfærslum; dreifðum félagslegum íbúðum, félagslegum leiguíbúðum í klasa og íbúðakjörnum með sólarhringsþjónustu. Gert er ráð fyrir að 30 einstaklingar bætist við á biðlista á þessum árum og að biðlisti verði tæmdur í lok árs 2026. Samkvæmt áætluninni var gert ráð fyrir að nýr íbúðakjarni yrði tekinn í notkun á árinu 2018 en nú er ljóst að svo verður ekki fyrir en á árinu 2021. Frá árinu 2011 hafa 14 íbúðir í og við kjarna þar sem

veitt er sólarhringsaðstoð, verið teknar í notkun auk annarra félagslegra leiguíbúða.

Fyrir utan rekstur sérhæfðra búsetuúrræða er þjónusta veitt á heimili notenda í formi liðveislu, frekari liðveislu og félagslegrar heimaþjónustu, hvort sem viðkomandi býr í eigin húsnæði, leiguíbúð á almennum markaði eða í félagslegri leiguíbúð.

Í janúar 2018 var farið að stað með tilraunaverkefni um sértæka heimaþjónustu þar sem þjónusta er veitt alla daga frá morgni til kvölds. Á þessu ári nýttu 27 einstaklingar sér sértæka heimaþjónustu en voru 19 árið á undan. Stöðugildi voru 5,6.

Notendur þjónustunnar eiga það sammerkt að þurfa umtalsverðan og sérhæfðan stuðning vegna líkamlegrar og eða andlegrar fötlunar. Starfsmenn eru fastráðnir og heyra undir teymisstjóra sértækra heimaþjónustu sem einnig veitir íbúðakjarnanum í Hörðukór forstöðu.

NOTENDASTÝRÐ PERSÓNULEG AÐSTOÐ (NPA)

Á árinu 2018 var NPA lögfest sem eitt af þjónustuförum við fatlað fólk. Á árinu tóku í gildi nýjar reglur sveitarfélagsins sem settar voru á grundvelli nýrra laga, reglugerðar ráðuneytisins og handbók um notendastýrða persónulega aðstoð. Kópavogur hóf þátttöku í þessu verkefni á árinu 2012 og gerði samning við einn einstakling. Á árinu 2019 nýttu alls fimm einstaklingar þetta þjónustuför. Tilhögun NPA þjónustu gerir viðkomandi notanda kleift að ráða sjálfur til sín aðstoðarfólk á grundvelli samnings við sveitarfélagið sem greiðir fjármagn í samræmi við samþykktan tímafjölda. Fjöldi NPA samninga er háður SIS-mati, samþykki velferðarráðuneytisins um 25 prósent greiðsluþátttöku og fjárhagsáætlun sveitarfélagsins.

STUÐNINGS-ÞJÓNUSTA

Þessi þjónusta tekur til félagslegrar liðveislu, frekari liðveislu, stuðningsfjölskyldna og

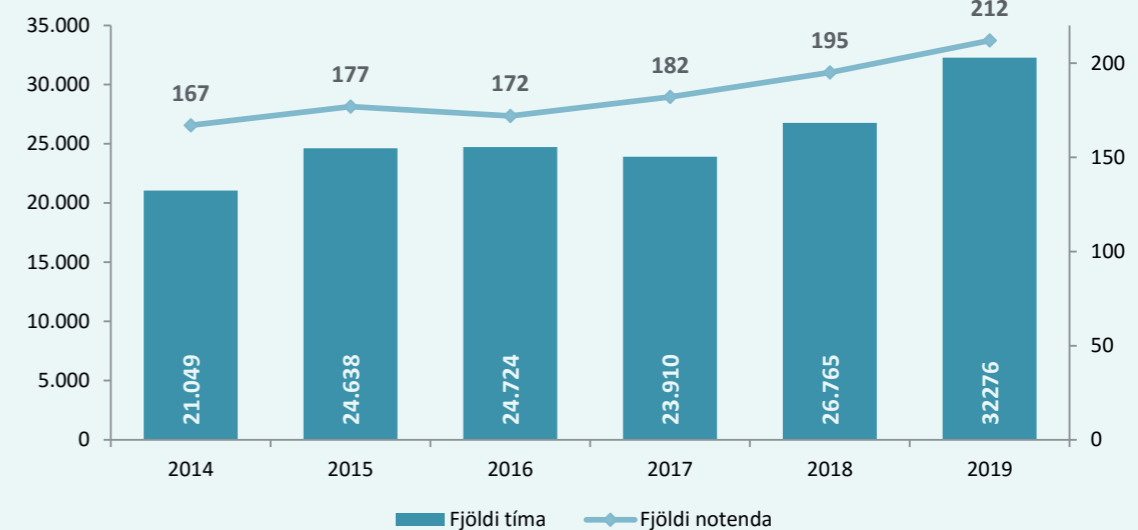
skammtíamavistunar. Í sumum tilvikum hefur verið gerður þjónustusamningur milli notenda þjónustu og velferðarsviðs ef sýnt þykir að slíkt fyrirkomulag henti betur þörfum viðkomandi en hefðbundið þjónustuför. Samningarnir, sem eru fimm fela í sér greiðslur til notenda á grundvelli samþykkrar þjónustu og er þeim ætlað að standa undir launakostnaði aðkeyprar þjónustu þar sem notendur ráða sjálfir til sín starfsfólk.

FÉLAGSLEG LIÐVEISLA

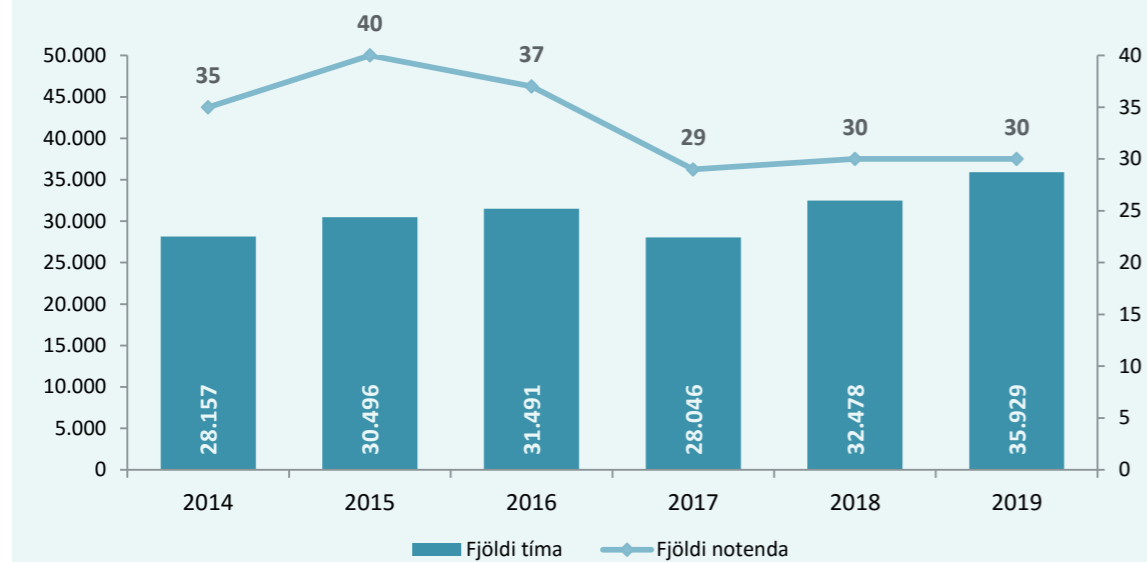
Með félagslegri liðveislu er átt við persónulegan stuðning og aðstoð sem hefur það markmið að rjúfa félagslega einangrun og auka félagslega færni einstaklinga. Þessi þjónusta var til staðar hjá sveitarfélaginu fyrir yfirfærslu málaflokksins árið 2011. Að jafnaði eru einstaklingum veittir 16 tímar í liðveislu á mánuði en hámarkstímafjöldi getur orðið allt að 36 tímum á mánuði samkvæmt reglum velferðarsviðs.

Mynd 4.3. sýnir að á árinu fengu 212 einstaklingar félagslega liðveislu. Þar af fengu níu liðveislu á grundvelli þjónustusamnings sem er beingreiðslueða NPA-samningur. Heildarfjöldi liðveislutíma var 32.276. Þar af voru 2.712 tímar veittir á grundvelli beingreiðslu- og NPA samnings. Meðalfjöldi

4.3. FJÖLDI TÍMA OG NOTENDA FÉLAGSLEGRAR LIÐVEISLU FRÁ 2014-2019

4.4. FJÖLDI TÍMA OG NOTENDA FREKARI LIÐVEISLU FRÁ 2014 TIL 2019

liðveislutíma á mánuði var um 12,7 tímar fyrir hvern einstakling. Af þeim sem nýttu sér liðveislu voru 99 einstaklingar 18 ára og eldri og 113 einstaklingar 17 ára og yngri. Árið 2018 fengu 195 einstaklingar liðveislu og var heildarfjöldi liðveislutíma 26.765. Einstaklingum 18 ára og eldri fjölga um 2 milli ára og þá fjölga um 14 í hópi barna og ungmenna. Þeim sem eru með liðveislu fjölga um 17 á milli ára, þá aðallega í hópi barna og ungmenna. Þetta er ólíkt því sem var á síðasta ári þegar notendum 18 ára og eldri fjölgaði meira en í hópi barna. Það getur verið erfitt að skýra þennan mun milli ára, en ein ástæðan getur verið að betur hafi gengið að ráða fólk til starfa. Starfsmannavelta er töluverð en það hefur áhrif á hversu lengi þjónustan stendur yfir hverju sinni, enda oft erfitt að fá starfsfólk. Í lok árs voru 51 einstaklingur á biðlista eftir liðveislu. Heildarkostnaður vegna liðveislu á árinu var 164.188.439 kr. en var 131.229.278 kr. á árinu 2018 á uppreiknuðu verðlagi.

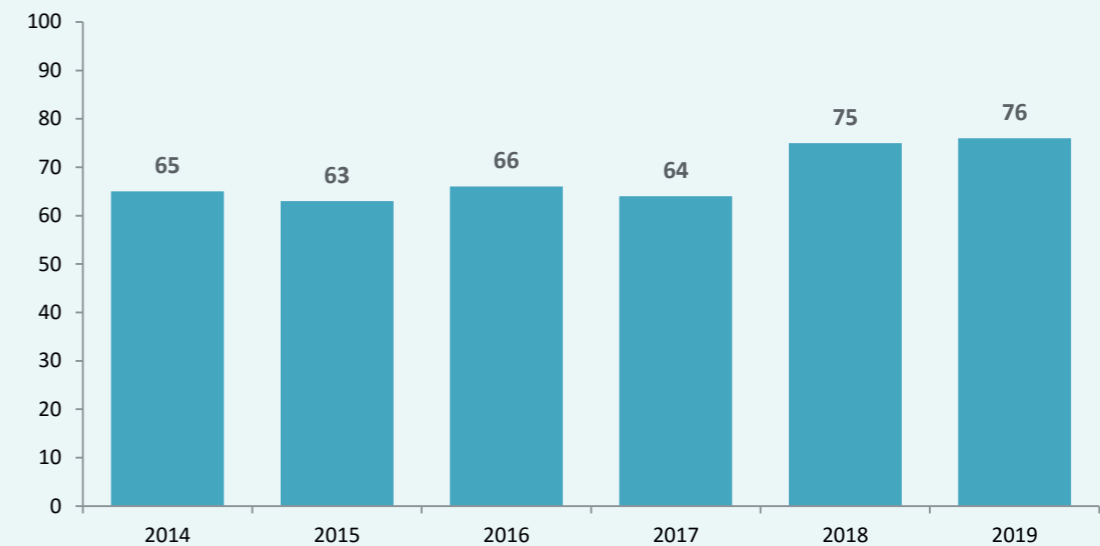
FREKARI LIÐVEISLA

Með frekari liðveislu er átt við aðstoð við athafnir daglegs lífs, sem kemur til álita þegar almenn þjónusta, félagsleg liðveisla og heimaþjónusta duga ekki til. Um er að ræða stuðning við fólk 18

ára og eldra. Mynd 4.4. sýnir fjölda einstaklinga sem notuðu frekari liðveislu árin 2014-2019 og heildarfjölda tíma. Á árinu fengu 30 einstaklingar frekari liðveislu, þar af átta á grundvelli þjónustusamninga. Fimm samningar voru um NPA, þar af komust fjórir nýir til framkvæmda á árinu. Heildarfjöldi tíma í frekari liðveislu var 35.929 þar af voru 25.312 veittir á grundvelli þjónustusamninga. Meðalfjöldi tíma í samningum var 234 tímar hjá hverjum einstaklingi á mánuði. Meðalfjöldi tíma í frekari liðveislu á mánuði var um 100 tímar þegar litið er til þjónustu við alla þá sem eru með frekari liðveislu. Þeir sem eru með umfangsmikla aðstoð nýta frekar samningsformið en þeir sem eru með minni aðstoð. Þá hefur þjónusta við þá sem þurfa umfangsmikla aðstoð færst að einhverju leiti yfir í sértæka heimaþjónustu sem hóf starfsemi í byrjun árs 2018.

Fjöldi einstaklinga með frekari liðveislu stóð í stað milli ára en meðalfjöldi tíma sem hver notandi fékk jókst á sama tíma úr 90 árið 2018 í 100 árið 2019. Notendum frekari liðveislu fjölgaði jafnt og þétt fram að árinu 2015 en hefur fækkað eftir þann tíma og nú síðustu ár staðið í stað. Skýrist fækkunin meðal annars af því að nokkrir einstaklingar sem

4.5. FJÖLDI STUÐNINGSFJÖLSKYLDNA BARNNA Í 1.-3. FLOKKI FRÁ 2014-2019

voru með frekari liðveislu hafa flutt í íbúðakjarna. Aukning í tímafjölda skýrist af aukinni þjónustupörf sumra notenda. Þá hefur þjónustuform NPA tekið við af beingreiðslusamningum eða beinni aðstoð starfsmanna sveitarfélagsins. Þróun NPA samninga á landsvísu er að tímaeiningum í samningum fer fjölgandi. Þá koma 25% endurgreiðslur ráðuneytis vegna NPA samninga ekki til lækkunar hér þar sem greiðslur jöfnunarsjóðs færast á annan kostnaðarlykil. Heildarkostnaður vegna frekari liðveislu var 163.399.446 kr. en var 125.534.447 kr. árið 2018 á uppreiknuðu verðlagi.

STUÐNINGS- FJÖLSKYLDUR

Á árinu nýttu 76 fjölskyldur barna í 1. – 3. umönnunarflokki stuðningsfjölskylduúrræði, þar af tvær fjölskyldur á grundvelli beingreiðslusamnings, sjá mynd 4.5. Það er fjölgun um eina frá síðasta ári þegar 75 fjölskyldur nýttu þetta úrræði. Að meðaltali voru nýttir 2,4 sólarhringar á mánuði hjá stuðningsfjölskyldu. Alls voru stuðningsfjölskylduúrræði í 4. og 5. umönnunarflokki nýtt fyrir tíu börn en á síðasta ári voru þau nýtt fyrir sjö börn. Í lok árs voru 25

fjölskyldur á biðlista eftir stuðningsfjölskyldu, en voru 47 árið á undan. Erfitt hefur verið að fá stuðningsfjölskyldur til starfa og hafa ættingjar oft og tíðum tekið slík störf að sér að uppfylltum skilyrðum velferðarsviðs. Í byrjun árs 2018 voru greiðslur til stuðningsfjölskyldna hækkaðar og samræmdar. Áður höfðu greiðslur tekið mið af umönnunarflokki, en með breytingunni er gjaldið það sama óháð því hvaða umönnunarflokki barn tilheyrir. Litið er svo á að umönnun barns í 4. flokki geti verið jafn krefjandi og barns í 1., 2. og 3. flokki. Ef rök mæla með því er heimilt að veita sérstakar álagsgreiðslur til stuðningsfjölskyldna. Ákvörðun um slíkt er tekin á deildarfundum í þjónustu- og ráðgjafardeild fatlaðra. Með breytingunum voru væntingar um að fleiri myndu sækja um að gerast stuðningsfjölskyldur en áður en sú varð ekki raunin. Heildarkostnaður vegna stuðningsfjölskylduúrræðis fatlaðra barna var 46.398.540 kr. en var 44.033.165 kr. árið 2018 á uppreiknuðu verðlagi.

ÞJÓNUSTUSAMNINGAR

Á árinu voru tíu þjónustusamningar gerðir við notendur á grundvelli úthlutaðra tíma til liðveislu,

frekari liðveislu og stuðningsfjölskyldu. Þetta eru annars vegar beingreiðslusamningar og hins vegar NPA-samningar. Þar af voru þrjú vegna barna og sjö við einstaklinga 18 ára og eldri. Heildarkostnaður vegna allra þjónustusamninga á árinu var 119.950.823 kr. en var 100.779.145 kr. á síðasta ári.

SKAMMTÍMAVISTUN

Skammtímavistun er til þess ætluð að létta álagi af fjölskyldum fatlaðra barna og ungmenna með tímabundinni dvöl utan fjölskyldunnar. Þjónustan getur stuðlað að því að ungmenni búi lengur í heimahúsum, hún veitir tilbreytingu og getur í sumum tilvikum verið undirbúningur flutnings að heiman. Kópavogur hefur aðgang að tveimur skammtímavistunum og nýttir þær á grundvelli samstarfssamnings sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. Í Garðabæ er rekin skammtímavistun fyrir börn 17 ára og yngri og í Hafnarfirði er rekin skammtímavistun fyrir 18 ára og eldri. Á árinu nýttu samtals 24 kópavogsbúar sér skammtímavistun; 11 börn, í að meðaltali 3,6 sólarhringa í mánuði og 13 einstaklingar 18 ára og eldri, í að meðaltali 4,8 sólarhringa í mánuði. Fjöldi einstaklinga sem nýttu skammtímavistun stendur í stað milli ára en meðalfjöldi sólarhringa á hvern einstakling fækkar á milli ára. Í lok árs voru 7 á biðlista eftir skammtímavistun. Heildarkostnaður vegna skammtímavistunar var 78.091.533 kr. en var 98.269.881 kr. á síðasta ári á uppreiknuðu verðlagi.

Kópavogsbær rekur áfangaheimili í Hrauntungu fyrir ungt fólk sem dvelur þar tvær vikur í senn á tveggja vikna fresti. Þjónusta áfangaheimilisins er veitt á grundvelli samstarfssamnings milli sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu og er heimilið ætlað sem undirbúningur fyrir ungt fólk sem er að flytja að heiman. Gert er ráð fyrir að ungmenni sem þar dvelja geti nýtt úrræðið í tvö til þrjú ár. Á áfangaheimilinu eru tíu einstaklingar, þar af tveir úr Kópavogi þetta árið. Heildarkostnaður vegna rekstrar heimilisins var 84.835.226 kr. sem dreifðist hlutfallslega á milli sveitarfélaganna á grundvelli nýtingar.

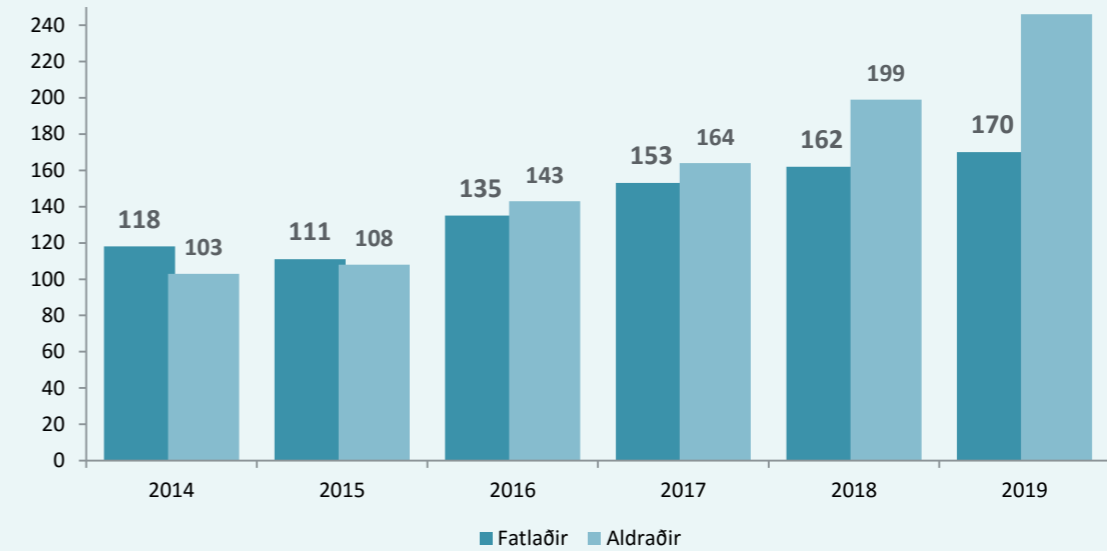
FERÐAÞJÓNUSTA FATLAÐRA OG ALDRAÐRA

Í september 2016 undirritaði Kópavogsbær samning við Efstahól ehf. um ferðaþjónustu og tók sá aðili til starfa þann 1. desember það sama ár. Í mars 2018 undirrituðu Kópavogsbær og Blindrafélagið þjónustusamning til eins árs um ferðaþjónustu fyrir lögblinda Kópavogsbúa. Samningurinn var endurnýjaður, til þriggja ára í mars 2019. Í honum felst að lögblindir geta tekið leigubíla í stað almennrar ferðaþjónustu fatlaðra. Í lok árs hófst undirbúningur fyrir útboð á ferðaþjónustu fatlaðra en samningur við Efstahól rennur út í lok maí 2020.

Starfsmenn meta allar umsóknir í samráði við notendur. Á mynd 4.6. sést að á árinu fengu 170 fatlaðir einstaklingar ferðaþjónustu. Heildarfjöldi ferða var 43.439 eða að meðaltali 21,3 ferð á hvern farþega í mánuði. Farþegar voru flestir 18 ára og eldri, eða 156 talsins, en 14 börn nýttu ferðaþjónustu á árinu, þar af ellefu framhaldsskólanemar. Af þeim sem nýttu ferðaþjónustu notuðu 19 einstaklingar leigubíl samkvæmt samningi við Blindrafélagið, en þeir voru 17 árið 2018. Á síðasta ári nýttu 162 fatlaðir einstaklingar sér ferðaþjónustu og var heildarfjöldi ferða 41.697 eða að meðaltali 21,4 ferðir á hvern farþega í mánuði. Farþegum fjölgaði því um átta á milli ára en meðalfjöldi ferða á hvern einstakling hélst svipaður.

Markmið akstursþjónustu fyrir eldri íbúa er að koma til móts við þarfir þeirra að uppfylltum skilyrðum og auka þar með sjálfstæði þeirra og lífsgæði. Um er að ræða ferðir til einkaerinda, vegna tímabundinnar lækni meðferðar eða endurhæfingar, í dagvist utan Kópavogs svo og ferðir í skipulagt félagsstarf á vegum bæjarfélagsins. Eins og mynd 4.6. sýnir notuðu 246 eldri íbúar ferðaþjónustu á árinu og var heildarfjöldi ferða 10.041 eða 3,3 ferðir að meðaltali á hvern einstakling sem er svipuð nýting og á síðasta ári. Eldri farþegum fjölgaði um 47 á milli ára en meðalfjöldi nýtttra ferða hélst

4.6. FJÖLDI FATLAÐRA OG ALDRAÐRA NOTENDA FERÐAÞJÓNUSTU FRÁ 2014-2019

svipaður. Af þeim sem nýttu ferðaþjónustu fengu 23 farþegar leigubílaakstur samkvæmt samningi við Blindrafélagið.

Samanlagður heildarfjöldi ferða á árinu var 53.480 en var 49.694 á árinu 2018.

Kostnaður sveitarfélagsins vegna ferðaþjónustu á árinu var 170.160.347 kr. en var 122.007.472 kr. árið 2018. Hluttur farþega yngri en 67 ára nam helmingi af fargjaldi Strætó, en hluttur eldri farþega nam 500 kr. fyrir hverja ferð að 16 ferðum í mánuði, en 1.000 kr. eftir það. Farþegar sem fá akstur samkvæmt samningi við Blindrafélagið greiða að lágmarki sem nemur fullu gjaldi í strætó. Nemendur framhaldsskóla gátu keypt nemakort fyrir skólaárið á gjaldi Strætó. Heildargreiðslur farþega voru 14.113.035 en voru 14.350.100 kr. árið 2018. Blindrafélagið sér um umsýslu vegna aksturs sinna félagsmanna þ.m.t. að innheimta gjald fyrir nýttar ferðir félagsmanna.

Í lok árs 2017 var gerð þjónustukönnun meðal allra fatlaðra notenda ferðaþjónustu. Þar kom fram að um 76 prósent svarenda voru ánægð eða mjög ánægð með þjónustuna og 90 prósent voru ánægð eða mjög ánægð með viðmót bílstjóranna.

UMÖNNUNARMAT

Umönnunargreiðslur eru greiddar til foreldra fatlaðra barna. Greiðslurnar eru skattfrjálstar og greiddar út mánaðarlega og til þess ætlaðar að mæta útlögðum kostnaði foreldra vegna meðferðar barna svo sem þjálfunar, heilbrigðisþjónustu og greiðslna til sérfræðinga. Umönnunargreiðslur eru almennt veittar til 18 ára aldurs barna en í undantekningartilvikum til 20 ára aldurs.

Foreldrar fatlaðra barna geta sótt um umönnunargreiðslur til Tryggingarstofnunar ríkisins en ráðgjafar í málefnum fatlaðra hjá velferðarsviði Kópavogs veita umsögn og gera tillögur að umönnunarmati. Endanleg ákvörðun umönnunarmats er ávallt Tryggingastofnunar og annast hún allar greiðslur. Umönnunargreiðslur eru samþykktar til ákveðins tíma í senn og endurmetnar með reglulegu millibili. Á árinu veittu ráðgjafar umsögn og gerðu tillögur að umönnunarmati í 63 tilvikum samanborið við 78 tilvik á árinu 2018.

STYRKIR

Styrkjum er úthlutað einu sinni á ári samkvæmt lögum um málefni fatlaðra og taka úthlutanir mið af fjárhagsáætlun og fjölda og eðli umsókna hverju sinni. Á árinu fengu 11 einstaklingar styrk og var hverjum úthlutað að meðaltali um 60.536 kr. Árið 2018 sóttu 16 um styrk og var úthlutað að meðaltali um 38.834 kr. á uppreiknuðu verði. Samkvæmt fjárhagsáætlun voru rúmlega 630.000 kr. ætlaðar til styrkveitinga. Kostnaður vegna styrkveitinga á árinu var 665.900 kr.

Á árinu gaf félagsmálaráðuneytið út leiðbeinandi reglur fyrir sveitarfélögin á grundvelli nýrra laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir. Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu standa saman að gerð nýrra reglna um styrki sem ráðgert er að verði lagðar fram til samþykktar í hverju sveitarfélagi fyrir sig á næsta ári.

VINNUSTAÐIR

Vinnustaðir fatlaðs fólks á höfuðborgarsvæðinu eru ýmist reknir af sveitarfélögnum eða sjálfseignarstofnunum samkvæmt þjónustusamningum. Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu reka átta vinnustaði, þar af rekur Kópavogsbær tvo; starfsþjálfunarstaðinn Örva og hæfingarstöðina við Dalveg.

Hafnarfjörður rekur hæfingarstöðvarnar Bæjarhraun og Geitungana. Í Mosfellsbæ eru tveir vinnustaðir; Skálatún og handverkstæðið Ásgarður. Reykjavík rekur hæfingarstöðina Gylfahlöt. Ás styrktarfélag rekur vinnustaði við Ögurhvarf í Kópavogi og Stjörnugróf í Reykjavík.

Markmið þjónustunnar er að veita vinnu og gefa kost á virkni sem miðar að því að auka hæfni til starfa og þátttöku í daglegu lífi. Árið 2015 undirrituðu Velferðarráðuneytið, Vinnumálastofnun og Samband íslenskra sveitarfélaga viljayfirlýsingu um framtíðarskipan atvinnamála fatlaðs fólks. Hún felur meðal annars í sér að aðgengi að

öllum atvinnutengdum aðgerðum er á sama stað. Vinnumálastofnun tekur á móti öllum umsóknum um vinnu og metur færni einstaklinga. Samráðshópur sér um að fara yfir og koma með tillögur að úthlutun vegna umsókna um vinnu og virkni fatlaðs fólks sem berast Vinnumálastofnun. Samráðshópur er skipaður tveimur fulltrúum Vinnumálastofnunar og fulltrúum þeirra sveitarfélaga sem reka vinnustaði fatlaðs fólks og eru tveir fulltrúar frá Reykjavík, einn frá Hafnarfirði, einn frá Kópavogi og einn frá Mosfellsbæ. Þá situr fulltrúi Áss styrktarfélags í samráðshópi á grundvelli þjónustusamnings við Reykjarvíkurborg. Flestir sem sækja vinnu starfa hálfan daginn.

Í desember voru 37 einstaklingar í vinnu í hæfingarstöðinni á Dalvegi, þar af 8 Kópavogsbúar. Í Örva sóttu 30 einstaklingar vinnu, þar af 6 Kópavogsbúar. Samtals sóttu því 67 vinnu í Kópavogi. Þá sóttu 22 Kópavogsbúar vinnu utan Kópavogs, hjá Ás styrktarfélagi og hjá nágrannasveitarfélögum. Samkomulag er á milli sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu og Vinnumálastofnunar um atvinnu með stuðningi sem felur í sér að fatlað fólk sækir um vinnu til stofnunarinnar líkt og aðrir sem eru í atvinnuleit og fær aðstoð við að fá vinnu með stuðningi á almennum markaði.

LENGD VIÐVERA FRAMHALDS-SKÓLANEMA

Hafnarfjarðarbær og Reykjavík reka lengda viðveru fyrir framhaldsskólanema þar sem ungmenni á höfuðborgarsvæðinu geta sótt félagsstarf eftir skóla, samkvæmt samningi við lögheimilissveitarfélag. Ungmenni í Reykjavík eiga forgang í Hitt húsið. Á árinu var úrræðið fullnýtt og var ekki hægt að bjóða nemendum frá öðrum sveitarfélögum aðgang að því. Sjö ungmenni frá Kópavogi nýttu Vinaskjól í Hafnarfirði.

Í lok árs lagði félagsmálaráðuneytið fram leiðbeiningar til sveitarfélaga um framkvæmd

frístundaþjónustu fyrir fötluð börn og ungmenni á grundvelli nýrra laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir. Í lögum er kveðið á um skyldur sveitarfélaga til að bjóða upp á frístundaþjónustu eftir skóla fyrir börn og ungmenni að 20 ára aldri. Þá eiga sveitarfélög að setja reglur um frístundaþjónustu á grundvelli leiðbeininga ráðherra.

ÁTTAN UPPELDISRÁÐGJÖF

Áttunni uppeldisráðgjöf er meðal annars ætlað að veita ráðgjöf til foreldra fatlaðra barna, en mikil eftirspurn er eftir slíkri þjónustu. Ráðgjöfin fer fram á heimili fjölskyldunnar þar sem foreldrum er veittur stuðningur og ráðgjöf varðandi uppeldi jafnframt því sem þeir fá aðstoð við að koma á ákveðnu dagskipulagi, ef svo ber undir. Ráðgjöfin er veitt að jafnaði í þrjú mánuði í senn. Á árinu nýttu 28 fjölskyldur fatlaðra barna ráðgjöf frá Áttunni, en 14 á árinu 2018. Í desember voru 3 fjölskyldur á

biðlista eftir Áttunni. Aukning stöðugilda og breytt verklag áttu þátt í því að hægt var að taka á móti fleiri fjölskyldum á árinu.

DVÖL

Dvöl er athvarf fyrir fólk með geðraskanir og er til húsa í Reynihvammi 43. Athvarfið tók formlega til starfa á alþjóða geðheilbrigðisdaginn 10. október 1998 og var samstarfsverkefni Rauða krossins í Kópavogi, Kópavogsbæjar og Svæðisskrifstofu málefna fatlaðra á Reykjanesi, en Kópavogsbær tók alfarið við rekstrinum í janúar 2013.

Í Dvöl koma gestir á eigin forsendum og oft með stuðningi til að njóta samveru við aðra. Í starfinu er áhersla lögð á að efla sjálfstæði og virkni gesta. Samstarf er við Kópavogsdeild Rauða krossins sem kemur að starfsemi með því að útvega sjálfboðaliða í athvarfið. Fjöldi gesta var að meðaltali níu á dag. Gestir geta keypt heitan mat í hádeginu og nýttu að meðaltali sex gestir sér það daglega.

ÞJÓNUSTU- OG RÁÐGJAFARDEILD ALDRAÐRA

Í lok árs störfuðu 78 starfsmenn í deildinni í 59,2 stöðugildum. Á skrifstofu voru 5 starfsmenn í 5,0 stöðugildum; deildarstjóri, félagsráðgjafi og þrír þjónustustjórar félagslegrar heimaþjónustu. Stöðugildi iðjupjálfa var ekki nýtt á árinu. Í félagslegri heimaþjónustu voru 40 starfsmenn í 34,2 stöðugildum, þar af 4 starfsmenn í 3,9 stöðugildum í innlitum. Í Roðasölum voru 33 starfsmenn í 20 stöðugildum. Síðari hluta árs var eitt stöðugildi fært úr heimaþjónustu yfir í Roðasali. Að auki er greitt fyrir 7,8 stöðugildi félagsliða sem starfa undir stjórn Heimahjúkrunar höfuðborgarsvæðisins samkvæmt þjónustusamningi frá árinu 2008.

Deildarstjóri er Anna Klara Georgsdóttir.

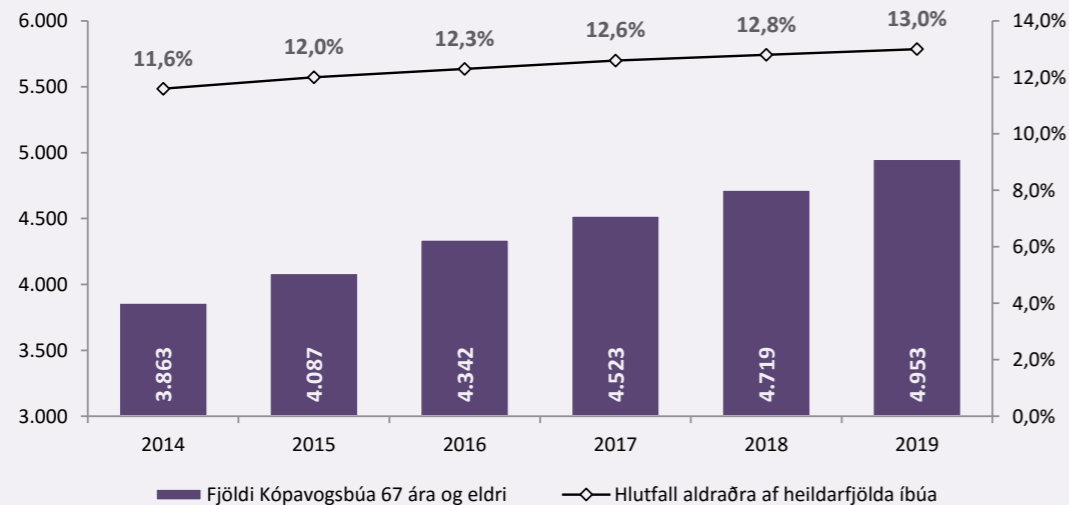
Megin verkefnum deildarinnar má skipta í tvennt; annars vegar félagslega heimaþjónustu og ráðgjöf varðandi málefni aldraðra og hins vegar rekstur hjúkrunarheimilis og dagþjónustu fyrir aldraða einstaklinga með heilabilun í Roðasölum 1. Önnur verkefni heyrja einnig undir deildina, svo sem samstarf við aðrar stofnanir, fræðsla um málefni og þjónustu við aldraða, þátttaka í stefnumótun og áætlanagerð í málaflokknum, aðkoma að úthlutun félagslegra leiguíbúða og fleira.

Kópavogsbúar 67 ára og eldri voru í árslok 4.953 talsins og hafði þeim fjölgað um 5 prósent á milli

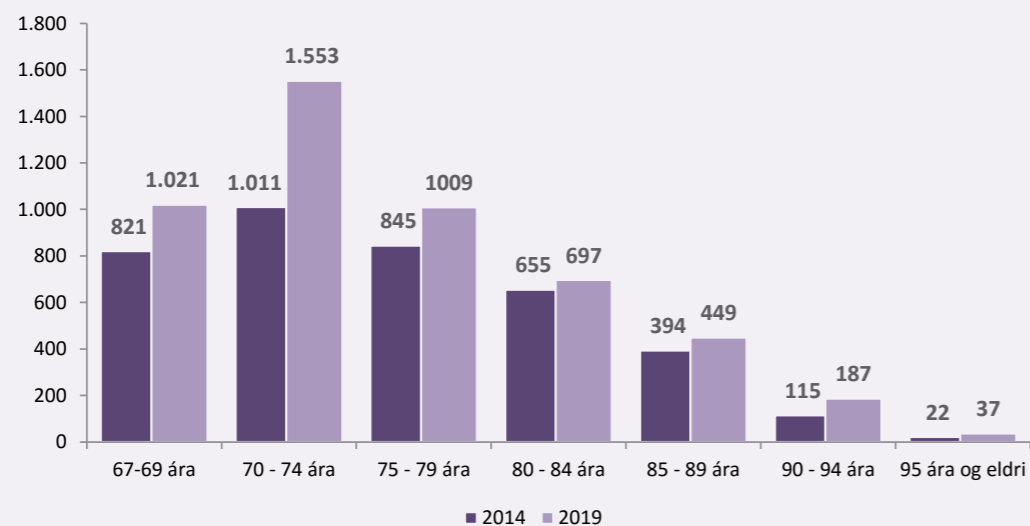
ára. Hlutfall aldraðra er 13 prósent af heildarfjölda bæjarbúa. Á mynd 5.1. má sjá fjölgunina sem orðið hefur í þessum aldurshópi á síðustu fimm árum.

Aldursbreidd aldraðra Kópavogsbúa spannar 40 ár, þeir yngstu eru 67 ára en sá elsti 107 ára. Mynd 5.2. sýnir aldurskiptinguna, annars vegar í lok árs 2014 og hins vegar í árslok 2019. Aukning í hópi íbúa eldri en 80 ára var 15,5 prósent frá árinu 2014, úr 1.186 í 1.370, og eru þeir nú um 28% aldraðra. Eðli málsins samkvæmt er það sá hópur sem mesta þörf hefur fyrir þjónustu og stuðning.

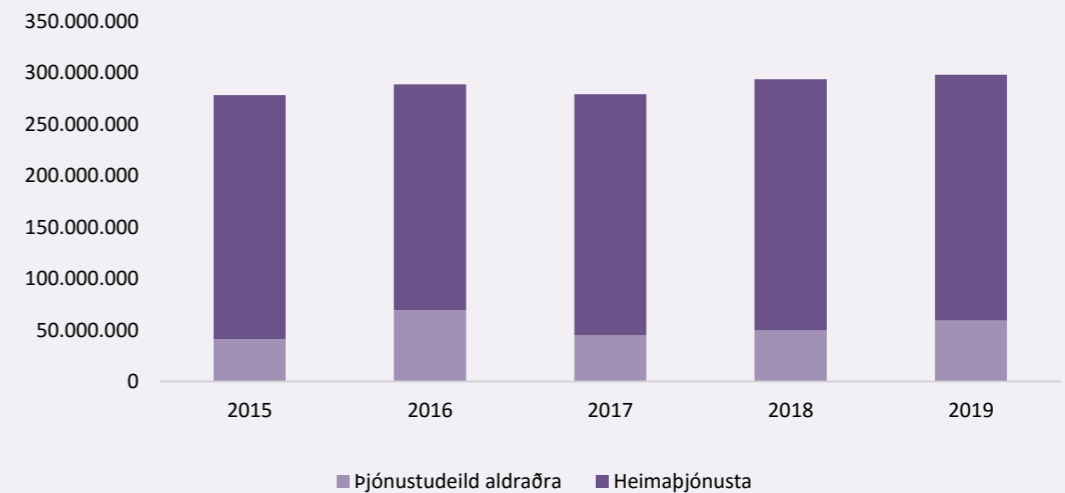
5.1. FJÖLDI KÓPAVOGSBÚA 67 ÁRA OG ELDRÍ OG HLUTFALL AF HEILDARFJÖLDA ÍBÚA

5.2. ALDURSSKIPTING KÓPAVOGSBÚA 67 ÁRA OG ELDRÍ

5.3. KOSTNAÐUR Í ÞJÓNUSTU- OG RÁÐGJAFARDEILD ALDRAÐRA 2015 - 2019
REKSTUR SKRIFSTOFU OG HEIMAPJÓNUSTA

Í lok ársins voru 49 Kópavogsbúar með samþykkt færni- og heilsumat á biðlista eftir dvalar- og hjúkrunarrýmum, sem er nær sami fjöldi og árið áður. Færni- og heilsumat er mat á þörfum einstaklinga fyrir búsetu á hjúkrunar- og dvalarheimilum. Matið er framkvæmt af Færni- og heilsumatsnefndum á grundvelli gagna frá heimilislæknum, spítala, heimahjúkrun og velferðarsviði. Metnar eru félagslegar aðstæður, heilsufar og andlegt ástand auk þess sem metin er færni í athöfnum daglegs lífs og sú þjónusta sem viðkomandi nýtur í dag. Einstaklingar sem fengið hafa samþykkt færni- og heilsumat njóta að jafnaði mikillar þjónustu heimavið; þ.e. félagslegrar heimaþjónustu, innlita og heimahjúkrunar, auk þess að vera í dagþjálfun hluta vikunnar og nýta sér hvíldarinnlagnir.

Á mynd 5.3. má sjá þróun kostnaðar í deildinni síðastliðin fimm ár hvað varðar rekstur skrifstofu og heimaþjónustu á uppreiknuðu verðlagi ársins 2019.

FÉLAGSLEG HEIMAPJÓNUSTA

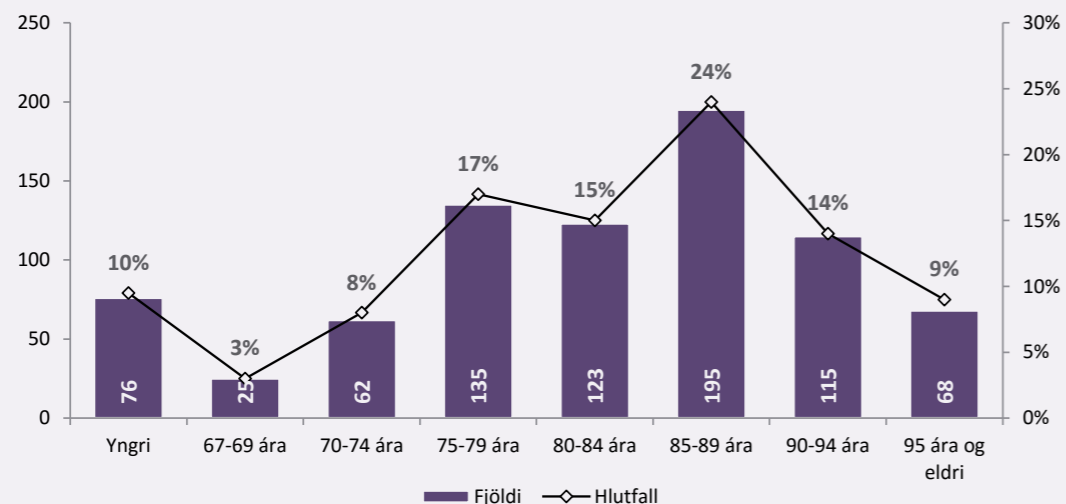
Félagsleg heimaþjónusta er veitt samkvæmt lögum um félagslega þjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 og lögum um málefni aldraðra nr. 125/1991.

Félagslegri heimaþjónustu má skipta í þrjú þætti:

- Aðstoð við heimilishald
- Innlit
- Heimsendur matur

Félagsleg heimaþjónusta er veitt íbúum sem búa í heimahúsum og geta ekki hjálparlaust séð um heimilishald eða daglegar athafnir vegna skerðinga eða félagslegra aðstæðna. Þjónustustjórar stýra félagslegri heimaþjónustu og er bæjarfélaginu skipt í þrjú hverfi, sem hvert heyrir undir einn þjónustustjóra. Markmið heimaþjónustu er að styrkja notendur til sjálfsbjargar og gera þeim kleift að búa sem lengst á eigin heimilum við sem eðlilegastar aðstæður. Með þjónustunni er hægt að stuðla að áframhaldandi sjálfstæðri búsetu með því að veita aðstoð við almenn dagleg verkefni auk þess sem félagslegri virkni er viðhaldið. Við framkvæmd þjónustunnar er, í samráði við notendur, lögð áhersla á að hvetja þá til virkni. Áhersla er því lögð á þátttöku í þeim verkefnum sem unnin eru á heimilinu, s.s. við afþurrkun, frágang eða rúmfataskipti eftir getu. Í þessu skyni eru starfsmenn eflir í hlutverki sínu til að hvetja einstaklinga til virkni. Rannsóknir hafa ítrekað sýnt fram á mikilvægi þess að aldraðir séu líkamlega og andlega virkir og því getur skipt sköpum fyrir einstaklinga að sinna nauðsynlegum verkefnum eins lengi og þeir hafa tæk á.

5.4. ALDURSSKIPTING ÞJÓNUSTUÞEGA HEIMABJÓNUSTU OG HLUTFALL AF HEILDARFJÖLDA

Félagsleg heimabjónusta var veitt á alls 907 heimilum yfir árið. Í lok árs var þjónusta veitt á 799 heimilum, þar af 723 heimilum aldraðra. Miðað við að á 27 prósentum heimila séu tveir einstaklingar, samanber skiptingu umsækjenda um heimabjónustu, má gera ráð fyrir að tæplega 19% aldraðra Kópavogsbúa hafi verið með heimabjónustu í árslok. Mynd 5.4. sýnir aldurskiptingu þeirra sem voru með þjónustu í lok árs. Eldra fólk er í miklum meirihluta eða 90 prósent. Þeir sem yngri eru fá þjónustu vegna fötlunar, veikinda eða félagslegra erfiðleika, ýmist tímabundið eða ótímabundið. Þegar hlutfall af heildarfjölda notenda er skoðað sést að 62 prósent þeirra eru 80 ára eða eldri, sem er óbreytt hlutfall frá síðasta ári. Aukning hefur orðið í elsta aldurshópnum, en nú eru tæplega níu prósent notenda 95 ára eða eldri samanborið við fjögur prósent árið 2018. Á sama tíma hefur fækkað í aldurshópnum 80-84 ára.

UMSÓKNIR UM ÞJÓNUSTU

Umsóknir um þjónustu berast rafrænt eða skriflega. Umsóknur þurfa að fylgja læknisvottorð, hjúkrunarbréf eða staðfesting fagaðila á

þjónustubörf, sem og tekjuupplýsingar ef sótt er um gjaldskylda þjónustu s.s. aðstoð við heimilisþrif.

Farið er yfir umsóknir og niðurstöður þjónustumats á málafundum deildarinnar sem að jafnaði eru haldnir vikulega. Haldnir voru 42 málafundir á árinu þar sem teknar voru fyrir 227 umsóknir 306 einstaklinga. 52 umsóknir, eða 23% allra umsókna, voru um aukna þjónustu. Sex umsóknum var hafnað. Tafla 5.1 sýnir að fjöldi umsókna er svipaður og árið 2017, en ekki er ljóst hvers vegna þeim fækkaði árið 2018.

Tafla 5.1. Fjöldi nýrra umsókna um heimabjónustu

Ár	Fjöldi
2017	179
2018	147
2019	175

Málafundir deildarinnar sitja þjónustustjórar félagslegrar heimabjónustu, félagsráðgjafi og deildarstjóri. Fyrir fundinn eru lagðar umsóknir, læknisvottorð og þjónustumat sem framkvæmt er af þjónustustjórum eða félagsráðgjafa. Fundargerðir málafundna eru lagðar fyrir velferðarráð til upplýsingar. Þjónustumat felur í sér heimsókn til umsækjanda þar sem lagt er

fyrir RAI Homecare mat. Útkoma þess styður við mat starfsmanna þegar þjónusta er ákveðin og heimilum forgangsraðað. Notaðar eru 36 breytur til að reikna út þjónustuflokk einstaklings, s.k. MAPLe skor (Method for Assigning Priority Levels). Þær 36 breytur sem reikniritið byggir á tengjast eftirfarandi þáttum; færni, vitrænni getu og hegðunartruflunum, ráfi og föllum, kyngingargetu, hæfni til ákvarðanatöku, þrýstingssárum og bláæðasárum, máltíðum, getu til að matbúa og sjá sjálfur um lyfjatiltekt.

Skilgreining á þjónustubörf samkvæmt MAPLe flokkunum:

MAPLe 1: Lítil þörf. Sjálfstæði í ákvörðunum og góð andleg og líkamleg færni.

MAPLe 2: Væg þörf. Væg færniskerðing í heimilishaldi, þarf ekki aðstoð við matseld.

MAPLe 3: Meðal þörf. Skert færni í heimilishaldi, lyfjatiltekt, væg ADL skerðing.

MAPLe 4: Mikil þörf. Skert vitræn geta eða ADL færni, kyngingarvandi, dettni.

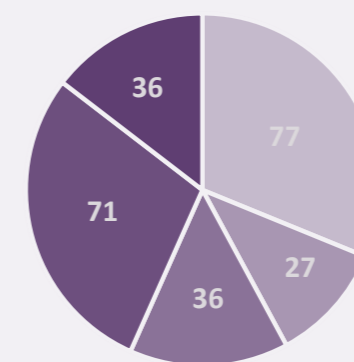
MAPLe 5: Mjög mikil þörf. Verulega skert vitræn geta og ADL færni, hegðunarvandi.

Á árinu voru 247 RAI mót lögð fyrir, aðallega fyrir nýja umsækjendur, en einnig þegar þörf var talin á endurmati. Þegar umsókn berst í gegnum þjónustudeild fatlaðra, félagslega ráðgjöf eða barnavernd, eða þegar umsækjendur glíma við alvarleg veikindi eða fötlun, er matið ekki lagt fyrir. Mynd 5.5. sýnir skiptingu umsækjenda sem mat var lagt fyrir á árinu, eftir þjónustubörf. 43% þeirra sem matið var lagt fyrir eru í fjórða og fimmta flokki, sem gefur vísbendingar um að einstaklingur þurfi langtíma vistun og að mikið álag sé á umönnunaraðilum/ættungjum. 32% umsækjenda teljast vera með litla þörf (MAPLe 1), en þó nokkur hluti þeirra eru makar eða sambúðarfólk einstaklinga sem hafa meiri þjónustubörf.

Tafla 5.2. Fjöldi nýrra umsókna eftir hverfi

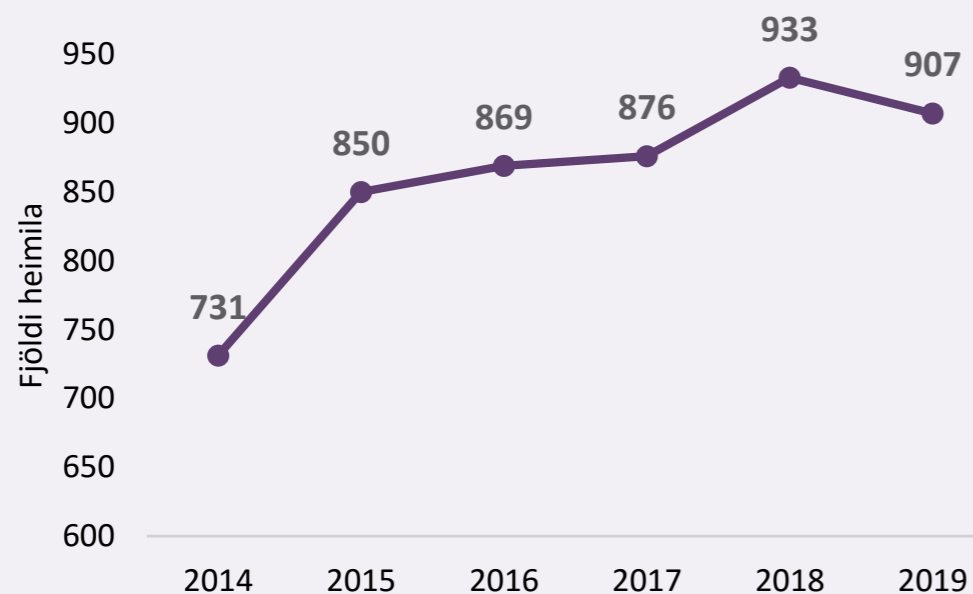
Hverfi	Svæði	Fjöldi umsókna	Hlutfall
Hverfi 1	Vesturbær: Kársnes og Lundur	59	26%
Hverfi 2	Austurbær: Frá Digranesvegi að Lindum, Smárar utan Gullsmára	79	35%
Hverfi 3	Efri byggð: Gullsmári, Salir, Kórar, Hvörf og Þing	89	39%
		227	100%

5.5. SKIPTING UMSÆKJENDA Í FLOKKA EFTIR ÞJÓNUSTUBÖRF

■ MAPLe 1 ■ MAPLe 2 ■ MAPLe 3 ■ MAPLe 4 ■ MAPLe 5

5.6. Fjöldi heimila með aðstoð við heimilishald 2014-2019

Stærstur hluta nýrra umsókna barst úr efri byggðum, eða hverfi 3. Skipting umsækjenda eftir hverfum var eftirfarandi:

AÐSTOÐ VIÐ HEIMILISHALD

Með fjölgun aldraðra, hærra meðalaldri og aukinni áherslu á að veita þjónustu heima mun þjónustunotendum fjölga á næstu árum. Einnig eru gerðar auknar kröfur um markvissa endurhæfingarþjónustu og fleiri og fjölbreyttari stuðningsúrræði, en í dag felst félagsleg heimaþjónusta fyrst og fremst í aðstoð við heimilishald. Greitt er tímagjald fyrir aðstoð við heimilishald samkvæmt gjaldskrá sem uppfærð er og samþykkt í bæjarstjórn ár hvert.

Meðalfjöldi tíma á hverju heimili er 4 tímar á mánuði. Á síðasta ári var meðalfjöldi tíma 3,7 og hefur því orðið aukning í úthlutuðum tímum. Er það í takt við hærri aldur notenda og þar með auknar þjónustufarir.

Árið 2019 var aðstoð við heimilishald veitt á 907 heimilum í Kópavogi, sem er tæplega þriggja prósentu fækkun frá árinu 2018. Að meðaltali fengu

649 heimili þjónustu á mánuði. Mynd 5.6. sýnir fjölda heimila sem fengið hafa þjónustu á árunum 2014 til 2019. Þeim hefur fjölgað um rúmlega 23 prósent yfir tímabilið, en öldruðum íbúum bæjarins fjölgaði á sama tíma um 28 prósent.

INNLIT

Innlitsþjónusta er veitt vegna heilsufars eða félagslegra aðstæðna. Innlit eru í flestum tilfellum veitt til viðbótar við aðstoð við heimilishald og gjarnan til skemmri tíma vegna veikinda eða slysa. Í innlitsþjónustu felst aðstoð við innkaup, ýmist með eða fyrir viðkomandi, félagsleg samvera s.s. gönguferðir og spjall, stuðningur í ferðaþjónustubíl, aðstoð á matmálistímum, fylgd í félagsstarf, aðstoð við klæðnað og fleira. Ekki er greitt fyrir innlitsþjónustu. Innlitsþjónusta á vegum velferðarsviðs er veitt á dagvinnutíma en þjónusta sem veitt er á kvöldin og um helgar er stýrt af Heimahjúkrun höfuðborgarsvæðisins á grundvelli samstarfssamnings við bæjarfélagið. Starfsmenn innlitsþjónustu eru fjórir, auk þess sem starfsmaður í Roðasölum sinnir innlitsþjónustu til einstaklinga með heilabilun sem bíða eftir dagvalarrými í Roðasölum eða fara þangað í hvíldarinnlagnir.

Meðalaldur einstaklinga sem fengu innlitsþjónustu er 84 ár og var þjónustan veitt til viðbótar við aðstoð við heimilishald hjá öllum nema tveimur.

Árið 2019 var innlitsþjónusta veitt á 120 heimilum í Kópavogi, að jafnaði á 65 heimilum í hverjum mánuði samanborið við 51 heimili árið áður. Heildarfjöldi vitjana var 4.476 og var meðallengd hverrar vitjunar tæplega 50 mínútur. Meðalfjöldi veittra tíma var 5 tímar á mánuði og um þriðjungur notenda fékk þjónustu daglega. Árið áður var meðalfjöldi veittra tíma 6,5 tímar á mánuði samkvæmt þeim gögnum sem fyrir liggja. Árið 2019 er fyrsta árið sem haldið er utan um innlitsþjónustu í tölvukerfi heimaþjónustu og ber því að taka samanburði á milli ára með fyrirvara.

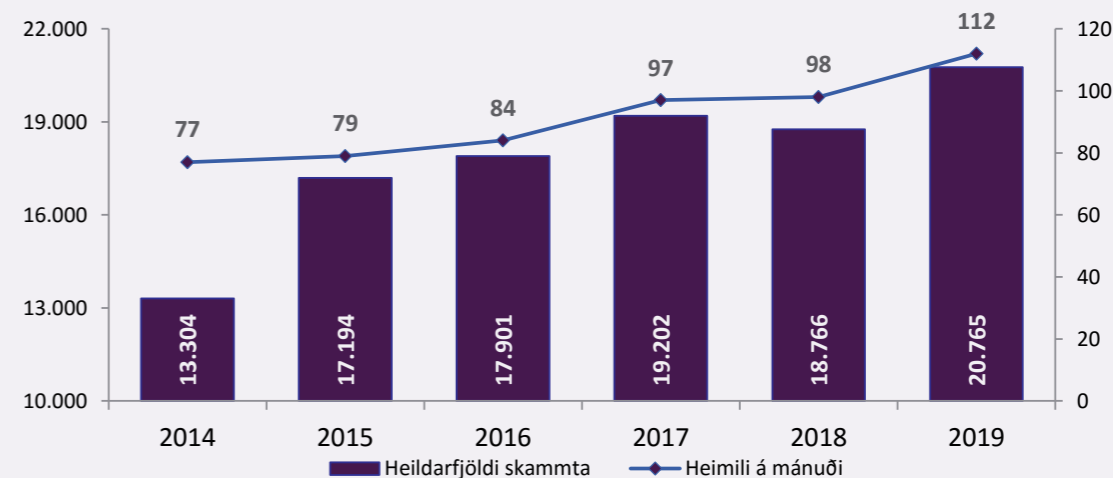
Í lok árs 2019 var innlitsþjónusta veitt á 60 heimilum, til 46 kvenna og 14 karla. 97 prósent notenda töldust vera í mikilli eða brýnni þörf fyrir þjónustu. Tuttugu notendur voru í flokki I þ.e. með nauðsynlega daglega þjónustu og/eða í forgangi. Er þar um að ræða félagslegan stuðning og hvatningu, aðstoð við persónulega umhirðu og aðstoð og eftirlit með inntöku lyfja. Undir þennan flokk heyrja einnig einstaklingar sem hafa fengið samþykkt vistunarmat í hjúkrunarrými. 37 einstaklingar töldust vera í flokki II þ.e. með reglulega þjónustu,

en þó ekki daglega. Þjónustan felur meðal annars í sér að rjúfa félagslega einangrun, hafa eftirlit með líðan, aðstoð og hvatningu við persónulega umhirðu, létt tilfallandi heimilisstörf og fleira. Þrír einstaklingar töldust ekki í forgangi en þurftu reglubundna þjónustu s.s. aðstoð, hvatningu og félagslegan stuðning. Lögð er áhersla á að koma til móts við alla sem þurfa einhverja þjónustu og er ekki biðlisti eftir innlitum.

HEIMSENDUR MATUR

Heimsendur matur er ætlaður þeim sem ekki geta eldað sjálfir eða sótt hádegisverð í félagsmiðstöðvar aldraðra. Þjónustan er sveigjanleg og er hægt að panta mat til skemmri eða lengri tíma. Matarbakkar eru keyrðir heim í hádeginu alla daga ársins og er greitt fyrir þjónustuna samkvæmt gjaldskrá sem uppfærð er árlega. Maturinn er keyptur hjá Veislulist sem einnig sér um útkeyrslu hans. Að meðaltali nýttu 112 heimili sér matarsendingar á mánuði, sem er 14% aukning frá síðasta ári, þegar fjöldinn var 98, sjá mynd 5.7. Heildarfjöldi heimila yfir árið var 235, þar af voru 216 heimili aldraðra. Heildarfjöldi matarskammta var 20.765, að meðaltali 1.730 á mánuði.

5.7. MEÐALFJÖLDI HEIMILA SEM FÉKK HEIMSENDAN MAT Á MÁNUÐI OG HEILDARFJÖLDI MATARSKAMMTA

Að meðaltali borða um 140 manns hádegisverð í félagsmiðstöðvum aldraðra sem eru á þremur stöðum í bænum; um 80 manns í Boðabingi, á bilinu 20 – 30 í Gjábakka og annað eins í Gullsmára. Er það fækkun frá fyrra ári, þegar fjöldinn var tæplega 200. Gæti það skýrt að hluta til aukningu í heimsendum mat að einstaklingar sem áður sóttu félagsmiðstöðvar í hádeginu geti það ekki lengur. Aldraðir eru hvattir til að nýta sér hádegisverð í félagsmiðstöðvum ef þeir hafa getu til, til þess að eiga samveru, efla félagsleg tengsl og auka virkni.

FERÐAÞJÓNUSTA ALDRAÐRA

Í ferðaþjónustu felast ferðir til einkaerinda, vegna tímabundinnar lækni meðferðar eða endurhæfingar, í dagvist utan Kópavogs svo og ferðir í skipulagt félagsstarf á vegum bæjarfélagsins. 246 aldraðir Kópavogsbúar nýttu ferðaþjónustu á árinu og var heildarfjöldi ferða 10.041. Meðalfjöldi nýtttra ferða á mánuði var 3,3 á hvern farþega, sem er svipuð nýting og á síðasta ári. Öldruðum farþegum fjölgaði um 47 á milli ára en meðalfjöldi nýtttra ferða helst svipaður. Af þeim sem nýttu ferðaþjónustu fengu 23 farþegar leigubílaakstur samkvæmt samningi við Blindrafélagið.

SAMSTARFS-VERKEFNI

Árið 2016 hófst samstarfsverkefni félagslegrar heimaþjónustu, félagsmiðstöðva aldraðra, Félags eldri borgara í Kópavogi, Rauða krossins, heilsugæslustöðva og þjóðkirkjunnar. Markmið samstarfsins er að draga úr félagslegri einangrun aldraðra auk þess að bæta samstarf á milli þeirra aðila sem koma að þjónustu við aldraða í bæjarfélaginu. Starfsfólk félagslegrar heimaþjónustu getur gegnt lykilhlutverki í að sjá og bregðast við einkennum einangrunar og einmanaleika og því er lögð áhersla á fræðslu til starfsmanna og að þeir þekki til félagsstarfs og þjónustu sem í boði er í bænum.

Í september stóð samstarfshópurinn í annað skipti fyrir kynningu fyrir aldraða sem vilja kynna sér það starf sem í boði er í bæjarfélaginu. Einnig setti hópurinn saman upplýsingabækling undir stjórn menntasviðs, sem bæjarfulltrúar báru í hús auk þess sem hann er aðgengilegur á heimasíðu og stofnunum bæjarins.

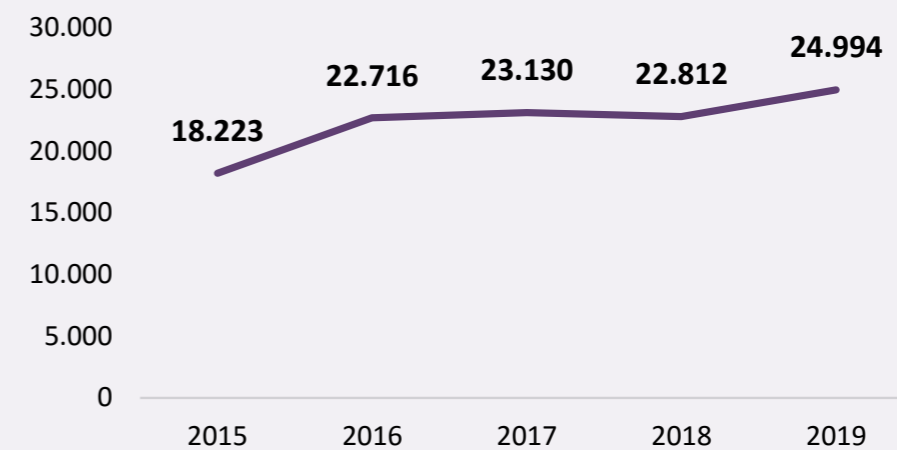
SAMSTARF VIÐ HEIMAHJÚKRUN

Heilsugæsla höfuðborgarsvæðisins og Kópavogsbær gerðu með sér þjónustusamning í október 2008 sem var endurskoðaður vorið 2015 og aftur í mars 2019. Í samningnum felst að Kópavogsbær leggur til 7,8 stöðugildi félagsliða sem stýrt er af heimahjúkrun, þar af eitt stöðugildi vegna veikinda og sumarafleysinga. Þann 1. desember 2019 voru 11 félagsliðar starfandi í 7,85 stöðugildum.

Í þjónustu heimahjúkrunar á árinu voru 657 einstaklingar búsettir í Kópavogi. Þetta er samanlögð tala fyrir heimahjúkrun og endurhæfingarteymi, sem er fjölfaglegt teymi iðjuþjálfara, sjúkraliða, sjúkraþjálfara, hjúkrunarfræðinga og félagsliða. Árið 2019 tók teymið inn 220 einstaklinga sem að öðrum kosti hefðu innskráðst í heimahjúkrun. 227 einstaklingar útskrifuðust, þar af 66 prósent sjálfbjarga, 8 prósent fóru í félagslega þjónustu, 21 prósent í heimahjúkrun og 5 prósent annað. Endurhæfingarteymið sinnir öllum þremur sveitarfélögum sem heyra undir heimahjúkrun höfuðborgarsvæðisins og um 35 prósent skjólstæðinga þess eru Kópavogsbúar.

Félagsliðar vinna á dag-, kvöld og helgarvöktum og sinna lyfjagjöfum, aðstoð við klæðnað og böðun, stuðningi á matmálstímum, verslun eða gönguferðum. Félagsliðar sinntu um 40 prósentum skjólstæðinga heimahjúkrunar í Kópavogi og áttu í 13.890 samskiptum á árinu. Hluta þeirra vitjana sem falla undir verksvið félagsliða var sinnt af öðrum starfsmönnum vegna veikinda og barneigna

5.8. VITJANIR FÉLAGSLIÐA OG ÓFAGLÆRÐRA STARFSMANNA HEIMAHJÚKRUNAR HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS 2015-2019

félagsliða og má því gera ráð fyrir að vitjanir hafi verið töluvert fleiri. Árið 2019 var fyrsta árið sem vitjanir félagsliða voru taldar sér, en mynd 5.8. sýnir heildarfjölda vitjana félagsliða og ófaglærðs starfsfólks á öllu starfssvæði heimahjúkrunar frá árinu 2015.

ROÐASALIR

Í Roðasölum 1 rekur Kópavogsbær hjúkrunarsambýli og sérhæfða dagþjálfun fyrir aldraða einstaklinga með heilabilun. Á sambylinu búa tíu einstaklingar, auk þess sem eitt hvíldarrými er á heimilinu. Þrjú einstaklingar fluttu á heimilið á árinu og 16 einstaklingar komu í hvíldarinnlögn.

Gert er ráð fyrir 20 einstaklingum í dagþjálfuninni, en að jafnaði voru 25 innritaðir á hverjum tíma árið 2019. Á árinu voru 13 nýir einstaklingar innskráðir og 10 útskrifaðir sem eru færri en árið á undan. Skýrist það meðal annars af því að hluti þeirra einstaklinga sem innrituðust er frekar stutt genginn í sínum veikindum og getur því nýtt sér þjónustuna lengur. Frekar er þar um tilviljun að ræða heldur en breytingu á hópi umsækjenda. Nýtingarmeðaltal á mánuði var tæplega 84 prósent. Í lok ársins voru 23 Kópavogsbúar á biðlista fyrir dagþjálfun, þar af

11 sem þyrftu að komast að innan þriggja mánaða. Flestir höfðu beðið í nokkra mánuði.

Markmið sérhæfðrar dagþjálfunar er að viðhalda og auka færni einstaklinga, auk þess sem fylgst er með almennu heilsufari þeirra og líðan. Aðstandendur þeirra sem eru í dagþjálfun fá stuðning og njóta t.a.m. aðstoðar við gerð umsókna um færni- og heilsumat og hvíldarinnlagnir. Biðlisti í dagþjálfun Roðasala er sameiginlegur með öllum sérhæfðum dagþjálfunum á höfuðborgarsvæðinu og heldur starfsmaður á Landakoti utan um hann. Öldrunarlæknir á Landakoti sækir um sérhæfða dagþjálfun í samráði við skjólstæðing og aðstandendur eftir öldrunarmat á minnismóttöku.

Síðari hluta árs var starfsmaður í innlitum færður í Roðasali og sinnir hann notendum dagdeildar og aðstandendum þeirra heima við, auk þess sem hann veitir einstaklingum sem koma í hvíldarinnlagnir aðstoð fyrir og eftir dvölina í Roðasölum.

Teymisfundir með lækni voru haldnir hálfsmánaðarlega og fjölskyldufundir með aðstandendum eftir þörfum. Samhæfingarfundir voru haldnir reglulega með fulltrúum frá heimaþjónustu og heimahjúkrun til þess að tryggja að þjónusta við einstaklinga með heilabilun sem

enn búa í heimahúsum sé samræmd og samfelld. Umsóknir um færni- og heilsumat eru einnig unnar í samstarfi allra þessara aðila.

DAGDVALIR

Í bæjarfélaginu eru þrjár dagdvalir fyrir aldraða Kópavogsbúa. Í Roðasölum eru 20 rými, 30 í Sunnuhlíð og 30 í Hrafnistu Boðabíngi. Í árslok nýttu 145 einstaklingar þjónustu þeirra. Dagdvalarrými eru 80 og þar af 26 s.k. sérhæfð dagþjálfunarrými, sem ætluð eru einstaklingum með heilabilun. Öll dagdvöl í Roðasölum er ætluð einstaklingum með heilabilun og sex af rýmum í Sunnuhlíð.

Í lok ársins 2019 voru 95 Kópavogsbúar á biðlista eftir dagdvalarrými, en þeir voru 151 í lok ársins 2018. Á tímabilinu fjölgaði almennum rýmum í Sunnuhlíð um 10 og skráðum notendum úr 45 í 62, sem getur skýrt fækkunina að hluta til. Í Roðasölum nýttir meirihluti notenda þjónustuna alla virka daga, en í Boðabíngi og Sunnuhlíð er boðið upp á pláss frá einum degi í viku.

23 einstaklingar biðu í árslok eftir sérhæfðu dagþjálfunarræði fyrir einstaklinga með heilabilun

í Roðasölum, 22 einstaklingar voru á biðlista í Sunnuhlíð í lok árs og um 50 biðu eftir pláss í Boðabíngi. Tafla 5.3. sýnir samanburð á milli árunna 2018 og 2019.

Einstaklingar eða aðstandendur þeirra sækja sjálfir um dagdvalarrými í Sunnuhlíð og Boðabíngi. Ekki er haldið miðlægt utan um þá lista heldur sér hvor forstöðumaður fyrir sig um biðlista í viðkomandi dagdvöl. Forstöðumenn eru í góðu samstarfi og hafa þeir aukið samræmingu á milli lista, sem skýrir einnig að hluta til þá fækkun sem orðið hefur á fjölda á biðlistum. Ekki er haldið sérstaklega utan um fjölda þeirra sem óska eftir sérhæfðu dagþjálfunarpláss í Sunnuhlíð, heldur eru þeir einstaklingar á sama biðlista og aðrir sem þar bíða. Tekið er inn af biðlistum í Boðabíngi og Sunnuhlíð eftir aldris umsókna, búsetu einstaklings, óskum um dagafjölda og færni. Taka þarf tillit til þess þegar horft er á biðlistatölur að ekki liggja fyrir tölur um hversu margir bíða eftir aukningu á fjölda daga í vistun. Að jafnaði er um sjö mánaða bið eftir pláss í Sunnuhlíð.

Í Kópavogi eru hlutfallslega mörg dagdvalarrými ef miðað er við önnur sveitarfélög sbr. töflu 5.4. hér fyrir neðan, en fleiri rými eru fyrir hvern

Tafla 5.3. Sérhæfð dagdvalarræði

Dagdvöl	2018			2019		
	Rými	Skráðir	Biðlisti	Rými	Skráðir	Biðlisti
Boðabíng	30	60	53	30	59	50
Roðasalir	20	23	38	20	24	23
Sunnuhlíð	20	45	60	30	62	22
Samtals	70	128	151	80	145	95

Tafla 5.4. Fjöldi dagdvalarrýma sveitarfélaga miðað við fjölda íbúa og hlutfall aldraðra

Sveitarfélag	Fjöldi íbúa	Fjöldi aldraðra	Hlutfall aldraðra	Fjöldi dagdvalarrýma	Aldraðir/rými
Kópavogur	36.975	4.719	12,8%	80	59
Hafnarfjörður	29.799	3.156	10,6%	76	42
Garðabær	16.299	2.232	13,7%	20	112
Mosfellsbær	11.463	1.120	9,8%	9	124
Akureyri	18.925	2.499	13,2%	30	83

Tafla 5.5. Hjúkrunarrými í Kópavogi

Hjúkrunarheimili	Fjöldi hjúkrunarrýma	Fjöldi hvíldarrýma	Biðlisti 2018	Biðlisti 2019
Boðabíng	44	0	75	42
Sunnuhlíð	66	4	34	28
Roðasalir	10	1	6	8
Samtals	120	5	115	78

aldraðan í Hafnarfirði þar sem 42 eru um hvert pláss. Einstaklingar í Mosfellsbæ og Garðabæ sækja í einhverjum mæli sérhæfðar dagþjálfanir Alzheimersamtakanna í öðrum sveitarfélögum. Tölur um fjölda íbúa koma af vef Hagstofunnar og voru síðast uppfærðar 1. janúar 2019.

Þrátt fyrir að hlutfallslega séu færri aldraðir íbúar um hvert dagdvalarrými í bæjarfélaginu en víða annars staðar bíða margir aldraðir Kópavogsbúar eftir dagdvalarrými. 102 einstaklingar eru á biðlista auk þess sem óljóst er hversu margir af þeim 121 einstaklingum sem hafa pláss í Sunnuhlíð og Boðabíngi hafa þörf fyrir aukningu, þ.e. meiri vistun en þeim býðst í dag.

HJÚKRUNARRÝMI

Í bæjarfélaginu eru þrjú hjúkrunarheimili með samtals 120 hjúkrunarrými og fimm hvíldarrými. Eins og tafla 5.5. sýnir hefur einstaklingum á biðlista eftir hjúkrunarrými í bænum fækkað á milli ára, helst hjá Hrafnistu í Boðabíngi. Leitað var skýringa á þeirri fækkun bæði hjá Færni- og heilsumatsnefnd Höfuðborgarsvæðisins sem og hjá Hrafnistu, en engar sérstakar skýringar var að fá.

Einstaklingar sem óska eftir rými á hjúkrunarheimili þurfa að undirgangast færni- og heilsumat þar sem lagt er mat á þörf fyrir varanlegt búsetuúrræði á hjúkrunarheimili. Einstaklingar fá að jöfnu ekki

samþykkt færni- og heilsumat nema öll þjónusta teljist fullnýtt, þ.e. að viðkomandi hafi gengist undir heildstætt öldrunarmat, félagsleg heimaþjónusta sé fullnýtt, viðkomandi fái heimahjúkrun, sé í dagdvöl og að faglegt mat liggja fyrir þess efnis að einstaklingur sé orðinn ófær um að halda eigin heimili. Eftir að færni- og heilsumat hefur verið staðfest getur einstaklingur óskað eftir pláss hvar sem er á landinu, óháð búsetu.

49 Kópavogsbúar voru í árslok með samþykkt færni- og heilsumat og þar með á biðlista eftir hjúkrunarrými. Þeir einstaklingar búa ýmist enn á heimilum sínum eða bíða á heilbrigðisstofnun. Við mat á þörf fyrir fjölda hjúkrunarrýma er nauðsynlegt að hafa í huga að tryggja þarf öldruðum sem þurfa hjúkrunarheimili aðgengi að slíku heimili í sinni heimabyggð, eða sem næst henni. Ef tekið er mið af fjölgun aldraðra í Kópavogi eru áform um uppbyggingu 64 rýma í Boðabíngi í takt við þróunina í sveitarfélaginu. Mikilvægt er þó að huga ekki einungis að þeim einstaklingum sem bíða eftir viðeigandi úrræði, heldur einnig að fjölskyldum þeirra og stuðningsaðilum. Ljóst er að umönnunarþörf einstaklings með samþykkt færni- og heilsumat er mjög mikil og að mikið mæðir á aðstandendum þeirra. Með aukinni áherslu á forvarnir fyrir þann hóp mætti koma í veg fyrir ótímabær veikindi og bæta lífsgæði þeirra sem að hinum aldraða standa.

Á almennri skrifstofu eru 6 starfsmenn í 6 stöðugildum.

Deildarstjóri er Atli Sturluson viðskiptafræðingur Macc.

VERKSVIÐ

Almenn skrifstofa er stoðdeild innan velferðarsviðs sem annast afgreiðslu stofnunarinnar, eftir atvikum fjárhagslega umsýslu fyrir deildir sviðsins, fjárhagsáætlanagerð og eftirlit með kostnaðaráætlun.

Deildin annast meðal annars greiðslur styrkja og lána, hefur eftirlit með innheimtu lána sem veitt eru af velferðarsviði og sér um tímaskráningu og kostnaðareftirlit vegna liðveitenda og tilsjónarmanna. Þá annast deildin um samstarf við Íbúðalánasjóð vegna greiðslna og um umsýslu sérstaks húsnæðisstuðnings, stofnun krafna vegna húsaleigu í búsetuúrræðum, heimilishjálpar og ferðabjónustu. Skrifstofan hefur auk þess eftirlit með innra bókhaldi velferðarsviðs og afstemmingum ásamt bókhaldi heimilissjóða búsetuúrræða ásamt því að yfirfara og staðfesta uppgjör Örva starfspjálfunar.

Skrifstofan annast einnig alla almenna ritaraþjónustu, umsjón með innkaupum rekstrarvara, símaþjónustu og umsjón með tölvu- og hugbúnaðarmálum stofnunarinnar í samvinnu við upplýsingatæknideild bæjarins. Að auki heldur heldur skrifstofan utan um skil á tölfræðilegum upplýsingum til Hagstofu Íslands og stjórnsýslusviðs Kópavogsbæjar í samvinnu við aðra deildarstjóra velferðarsviðs.

SÉRSTAKUR HÚSNÆÐIS-STUÐNINGUR

Lög um húsaleigubætur féllu út gildi í árslok 2016 og við tóku lög um almennan húsnæðisstuðning. Í ársbyrjun 2017 hóf Kópavogsbær að greiða sérstakan húsnæðisstuðnings. Stuðst var að hluta við leiðbeinandi reglur velferðarráðuneytis við útfærslu reglna.

Í ársbyrjun 2019 var gerður samstarfssamningur við Íbúðalánasjóð sem tók að sér umsýslu og greiðslu á sérstökum húsnæðisstuðningi til leigjenda á almennum leigumarkaði. Greiddur var út sérstakur húsnæðisstuðningur upp á tæplega 193 milljónir til 650 heimila.

